

bus¹ in de Ormuz et Mozambique, ac Cofala, necnon Maluco², et aliis provinciis et locis erectae administrationes³, similiter ordinariam, ut praefertur, iurisdictionem inibi habentes, utuntur, potiuntur, et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum) auctoritate et tenore praedictis similiter perpetuo erigimus et instituimus.

§ 7. Decernentes, praesentes litteras nullo unquam tempore, et quavis causa, etiam quod praedictus archiepiscopus Goanensis aut quomodolibet interesse habentes ad hoc vocati non fuerint, de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari, aut in ius vel controversiam vocari, nec contra illas restitutionem in integrum, reductionem ad terminos iuris, aut quodvis aliud gratiae vel iustitiae remedium impetrari posse, nec causas⁴, propter quas praemissa concessa fuerint, minime verificari, nec ob id viribus carere, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam eis in toto vel in parte derogantibus vel obviantibus, etiam a nobis et dicta Sede quomodolibet pro tempore emanatis, nullatenus⁵ comprehendendi, sed semper validas et ab illis prorsus exceptas, et quoties illae emanabunt, aut sub eis quovis modo comprehendendi viderentur, toties in pristinum et eum, in quo, antequam illae emanassent, erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo con-

¹ Etiam hic, sicut supra ad pag. 12 b, legitur quibus pro qui (R. T.).

² Supra ad pag. 12 b in loco parallelo legitur Malaca (R. T.).

³ Ex loco parallelo pag. 12 b addendum hic est: et illarum pro tempore deputati administratores (R. T.).

⁴ Erronee edit. Main. legit causas (R. T.).

⁵ Videretur legendum ullatenus (R. T.).

cessas esse et censeri, et, ad hoc ut sub illis non comprehendantur, vim validi et efficacis contractus inter nos et dictam Sedem, ac Philippum et pro tempore existentem regem praedictum initi et stipulati¹, et omni tempore suos plenarios et integros effectus sortiri; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, etiam S. R. E. cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 8. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon dictae ecclesiae Goanae (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, ac fundatione, erectione et institutione, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem ecclesiae Goanae, et illius praesuli pro tempore existenti, ac praedictis capitulo et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, vel alias, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione alias de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita

¹ Subintellige habere (R. T.).

Derogatio
contrarium.

CLXXXV.

Clericis et laicis regnorum Hispaniarum interdicatur, quominus libros haereticorum legant, revocatis omnibus licentiis aliis concessis¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut accepimus, licentiae legendi libros haereticorum, vel de haeresi suspectos, aut alias reprobatos et damnatos, certis ex causis aut praetextibus impetratae, in regnis Hispaniarum nimis excreverint, et periculum sit ne idcirco lectionis librorum huiusmodi permissio, in partibus praesertim divina gratia a diro contagio haeresum illaesis, plus insipientibus noccat, quam prosit sapientibus:

Damna ex
lectione libro-
rum prohibito-
rum promanantia.

§ 2. Nos propterea, quibus super gregem dominicum invigilandi onus incumbit, opportuno remedio, quantum cum Domino possumus, providere volentes, praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistendo, omnes et singulas licentias et facultates legendi libros haereticorum seu de haeresi suspectorum, a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, seu nobis, vel generali haereticae pravitate in regnis Hispaniarum deputato inquisitore damnatos et reprobatos, quibuscumque tam clericis secularibus, vel, ut praefertur, regularibus, quam laicis in dictis regnis degentibus, cuiuscumque illi status, gradus, ordinis, conditionis et praeminentiae existant, etiamsi abbatali, episcopali, archiepiscopali, patriarchali, primatiali², aut alia ecclesiastica dignitate, vel mundana, etiam marchionali, ducali, auctoritate seu excellentia praefulgeant, generali inquisitore praedicto dumtaxat excepto, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros

Revocantur
facultates quibuscumque concessae.

observata, inserti forent¹, praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Populi de Mozambique in iis, quae requirunt characterem episcopalem, ad archiepiscopum Goanum recurrere tenentur.

§ 9. Volumus autem ac statuimus et ordinamus, quod clerus et populus, alique incolae et habitatores, tam sub praesentibus erecta² provinciae seu districtus insulae de Mozambique, quam de cetero earumdem praesentium vigore erigendis vicariis seu administrationibus praedictis comprehensi et comprehendendi, in his quae sunt Ordinis, ut praefertur, ad praedictum archiepiscopum Goanensem pro tempore existentem, habitis tamen a suis vicariis seu administratoribus ad id litteris dimissorialibus, recurrere teneantur;

Vicarius eidem archiepiscopo subest ratione suae personae.

§ 10. Quodque provinciae seu districtus insulae de Mozambique et alii praesentium vigore pro tempore deputati vicarii seu administratores, ratione personarum suarum dumtaxat, visitationi, correctioni, superioritati ac iurisdictioni praedicti archiepiscopi Goanensis pro tempore existentis subsint, et a sententiis definitivis tantum, sive vim definitivarum habentibus, et³ quarum gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat, per ipsos vicarios seu administratores aut eorum officiales pro tempore latis, appellationes ad eundem archiepiscopum Goanensem pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causae⁴ per eum cognosci, decidi, sineque debito, prout iuris fuerit, terminari possint.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXI ianuarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Datum Romae 21 ianuarii 1612, pontif. an. VII.

¹ Etiam hic oratio imperfecta est: vide supra ad pag. 13 (R. T.).

² Edit. Main. habet erectae (R. T.).

³ Erronee edit. Main. habet et pro (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit causa (R. T.).

ac nos, etiam vivae vocis oraculo, et Sedem Apostolicam, sive eius poenitentiarum maiorem, vel quosvis Ordinarios, seu alios, etiam per litteras apostolicas in simili formâ Brevis vel sub plumbo expeditas, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, ac ex quibuscumque causis seu praetextibus, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, et aliâs quomodolibet concessas, earum omnium et singularum² tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, revocamus, cassamus, irritamus et annullamus, ac viribus penitus evacuamus, et pro revocatis, cassis, irritis et nullis haberi, easque nemini suffragari posse, decernimus.

Prohibitio huiusmodi libros legendi et retinendi, additis nonnullis legibus.

§ 3. Omnibus et singulis clericis et laicis in dictis regnis degentibus, etiam, ut praefertur, qualificatis (non tamen generali inquisitori), in virtute sanctae obedientiae, et sub excommunicationis latae sententiae, aliisque sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis et etiam temporalibus in legentes libros huiusmodi hactenus latis et promulgatis, a quibus non nisi a nobis, aut pro tempore existente Romano Pontifice, seu generali inquisitore praedicto, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, districtius inhibentes, ne libros huiusmodi ex quavis causâ vel praetextu, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore, legere, aut apud se tenere, seu imprimere, vel venales habere praesumant; ac mandantes eisdem, sub sententiis, censuris et poenis praedictis, ut, infra terminum eis a generali inquisitore praedicto per eius edictum publicum locis affigendum publicis statuendum, libros ipsos officio inquisitionis haereticae

pravitatis omnino consignent, et qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu personas ipsos libros legentes, aut apud se tenentes, vel imprimentes, aut venales habentes sciverint, id quod sciverint, ac nomina et cognomina libros ipsos legentium, aut apud se tenentium, vel imprimentium, aut venales habentium, et qualitatem eorumdem librorum, praedicto officio omnino revelent et notificent.

§ 4. Quocirca dilecto filio nostro Bernardo tituli sanctae Anastasiae presbytero cardinali Toletano nuncupato, in dicti regnis haereticae pravitatis generali inquisitori (de cuius fide, pietate ac catholicae religionis zelo, necnon vigilantia et industria, plurimam in Domino fiduciam habemus) per praesentes etiam committimus et mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios, ad executionem praesentium procedens non permittat aliquem etiam, ut praemittitur, qualificatum, et dictâ dignitate, seu honore, vel auctoritate, aut excellentiâ fulgentem, libros huiusmodi ex quavis causâ vel praetextu, publice vel occulte, quovis quaesito colore apud se tenere, aut legere, vel imprimere, seu venales habere; quinimo cogat quoscumque ad libros ipsos suo inquisitionis officio consignandum, et, qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu aliquos in praemissis culpabiles noverint, ad eos officio praedicto iuxta praesentium tenorem revelandum et notificandum; contradictores quoslibet et rebelles, ac sibi in praemissis non parentes (etiamsi, ut praefertur, qualificati, et huiusmodi dignitate, seu honore, vel auctoritate, aut excellentiâ praediti sint) per sententias, censuras et poenas praedictas, vel alia opportuna iuris remedia, iuxta facultates sibi in officio huiusmodi concessas, appellatione postpositâ, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas praedictas etiam ite-

Generali inquisitori commissâ legis huius executione.

² Erronee edit. Main. legit *singularum* (R. T.).

CLXXXVI.

Declaratur castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei ad supremum Sedis et Camerae Apostolicae dominium pertinere.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad Romanum Pontificem spectat, cum de iuribus sanctae Romanae Ecclesiae controverti aut haesitari contingit, controversias omnes et dubia quaeque rectâ iudicii prolatione dirimere et declarare, ac alia pro ipsorum iurium conservatione decernere et ordinare, quae, iustitiâ suadente, in Domino conspicit expedire.

Exordium.

§ 1. Sane, licet castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei, Sarsinatensis dioecesis, per pro tempore existentes episcopos Sarsinatenses uti Bobii comites cum illorum iurisdictione et dominio temporali possessa fuerint, et illa intra fines Status nostri Ecclesiastici in provinciâ nostrâ Romandiola consistentia eiusdem Ecclesiae Romanae et Sedis Apostolicae, et non alterius cuiusvis, superioritati, supremoque et alto dominio subiecta sint; nihilominus (cum venerabilis frater Nicolaus modernus episcopus Sarsinatensis praetenderet, dicta castra feuda imperialia et omnino libera et exempta fuisse et esse, idque quibusdam assertis privilegiis, litteris, sententiis, aliisque scripturis probare niteretur;

Sarsinatensis episcopi assertio castra hic recensita ex feuda imperialia.

§ 2. Vicissim vero dilectus filius camerae nostrae apostolicae commissarius generalis opponeret, praetensionem omnem dicti episcopi Sarsinatensis in assertis scripturis informibus et nullam fidem facientibus praetensorum privilegiorum Conradi et Friderici imperatorum fundatam esse, et in assertis sententiis procuratorem fiscalem seu commissarium camerae praedictae

Rationes pro Camera Apostolica deductae.

ratis vicibus aggravando¹, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Obstantia tolluntur.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si² aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Praesentium faciendâ publicatio.

§ 6. Ut autem praesentes litterae ad omnium, quorum interest, notitiam deducantur, omnibus et singulis venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac aliis Ordinariis et dioecesanis regnorum Hispaniarum in virtute sanctae obedientiae iniungimus et mandamus, ut in eorum dioecibus, civitatibus et provinciis, absque aliâ requisitionis eis desuper faciendâ, praesentes litteras, seu earum transumptum manu notarii publici subscriptum et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae aut curiae ecclesiasticae munitum, publicent et publicari faciant, ad hoc, ut nemo earum³ ignorantiam praetendere, aut contra eas excusationem aliquam adferre valeant. Nos enim transumpto, sic, ut praefertur, subscripto et sigillo munito, eam prorsus fidem adhiberi volumus, quae eisdem originalibus litteris adhiberetur, si originaliter exhiberentur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvi ianuarii mdcxii, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 26 ianuarii 1612, pontif. an. vii.

¹ Erronee edit. Main. legit *aggravandi* (R. T.).

² Formula ista *aut si*, saepe occurrens, significat: *aut etiam non obstante, si*, etc. (R. T.).

³ Erronee edit. Main. legit *eorum* (R. T.).

¹ De hisce vide supra pag. 19 (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

tunc existentes non fuisse citatos; et nihilominus, etiamsi privilegia praedicta vera et in formam probanti essent, praedicti tamen Nicolai episcopi praetensionem nullam et invalidam esse, stante quod idem Nicolaus episcopus dicta loca et castra se uti comitem Bobii iamdiu diruti retinere fateatur, et clarum sit Bobium, cum comitatu, aliisque suis iuribus, territoriis et pertinentiis, antea per Romanos Imperatores, et alias pias personas, et inter alios Pipinum et successive Ludovicum primum Francorum reges ac Othonem et Henricum Romanorum imperatores, sanctae Romanae Ecclesiae et Sedi Apostolicae confirmatum, ac denuo concessum et donatum fuisse).

Iuribus partium a delegatis pontificis cognitis,

§ 3. Nos, pro habenda super his veritate, ac ut de iuribus tam Sedis et Camerae Apostolicae, quam ecclesiae Sarsinatensis et illius pro tempore existentis episcopi plenius cognosceretur et discuteretur, dilectis filiis nostris Michaelangelo sancti Bartholomaei in insula Nazareno et Iacobo sancti Georgii in Velabro titulum presbyteris cardinalibus Serraenuncupatis ac dilecto etiam filio magistro Iulio Montementio protonotario apostolico almae Urbis nostrae gubernatori et vice-camerario vivae vocis oraculo commisimus et dedimus in mandatis, ut dictum Nicolaum episcopum pro ecclesia Sarsinatiensi et praedictum commissarium pro Sede et Camera nostra praedictis audirent, scripturasque et et iura hinc inde deducta, et coram eis deducenda, diligenter viderent, examinerent, atque expenderent, nobisque referrent.

Paulus declarat eadem castra ad supremum Sedis Apostolicae et Camerae dominium pertinere.

§ 4. Cum autem, sicut Michaelangelus et Iacobus cardinales et Iulius praedicti nobis retulerunt, illi se se pluries ad effectum praedictum congregaverint, ac eundem Nicolaum episcopum pro ecclesia Sarsinatiensi dictumque commissarium pro Sede et Camera praedictis audierint; scrip-

turas et omnia tam pro parte dictae ecclesiae Sarsinatensis quam pro parte Sedis et Camerae Apostolicae deducta quaecumque examinauerint; et¹, habita inter eos diligenti discussione, perspexerint, dictas assertas scripturas, quae pro parte episcopi asseruntur esse Conradi et Friderici imperatorum, non esse in formam probanti, ac fide et legalitate carere, neque esse tales, quae Sedi et Camere Apostolicae in aliquo praeiudicare possint; assertasque sententias, aliaque gesta et inde sequuta quaecumque, invalida, nulliusque roboris et momenti esse; dictaque castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei de Statu nostro Ecclesiastico ac iurisdictione sanctae Romanae Ecclesiae Sedisque et Camerae Apostolicae fuisse et esse, et pro dictis castris et illorum occasione modernum et pro tempore existentes episcopos Sarsinatenses et eorumdem castrorum homines et abitatores ad eandem Romanam Ecclesiam, Sedemque et Cameram Apostolicam, superioritatem supremamque et altum dominium in illis habentem, etiam in temporalibus, in omnibus recognoscendum teneri, cum regalibus et praerogativis superioritatem supremamque² et altum dominium habenti competentibus; ita ut modernus et pro tempore existentes episcopi Sarsinatenses praedicti pro eisdem castris et illorum hominibus et habitatoribus, illorumque iurisdictione temporali meroque et mixto imperio, quam et quod in dictis castris et super illorum homines et habitatores obtinent et exercent, ac etiam ipsi homines, nos, nostrosque successores Romanos Pontifices, Sedemque et Cameram Apostolicam, et illorum ministros et officiales, in superiores, et non alium seu alios quosvis (modo et formam prout faciunt et recognoscunt alii possidentes castra et loca

¹ Coniunct. et nos addimus (n. r.).

² Edit Main. legit superioritatemque, supremum et altum (n. r.).

iurisdictionalia in Statu nostro Ecclesiastico), recognoscere teneantur: idcirco nos, ex relatione huiusmodi, et aliis, de praetensionum dicti Nicolai episcopi nullitate et e contra Sedis et Camerae praedictarum bono iure plene informati, omnem circa praemissa de cetero dubitandi et controvertendi materiam de medio tollere volentes, et assertorum privilegiorum, litterarum, sententiarum, aliarumque scripturarum praedictarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, ipsasque sententias, quatenus opus sit, revocantes et annullantes, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, praedicta castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei de Statu nostro Ecclesiastico et iurisdictione sanctae Romanae Ecclesiae Sedisque et Camerae Apostolicae fuisse et esse; ac pro dictis castris, et illorum occasione, modernum et pro tempore existentes episcopos Sarsinatenses et eorumdem castrorum homines et habitatores ad eandem Romanam Ecclesiam, Sedemque et Cameram Apostolicam, superioritatem supremamque et altum dominium in illis habentem, etiam in temporalibus, recognoscendum, seseque in omnibus illi subiiciendum teneri; et ad eam uti talem in omnibus et per omnia recurrendum fore et esse, cum regalibus et praerogativis, superioritatem supremamque et altum dominium habenti competentibus; ita ut modernus et pro tempore existentes episcopi Sarsinatenses praedicti pro eisdem castris et illorum hominibus et habitatoribus, illorumque iurisdictione temporali, meroque et mixto Imperio, quod in dictis castris et super illorum homines et habitatores obtinent et exercent, ac etiam ipsi homines et habitatores, nos, nostrosque successores Romanos Pontifices, Sedemque et Cameram Apostolicam, et illorum ministros et officiales, in superiores, et non alium seu alios quosvis (modo

et formam prout faciunt et recognoscunt alii possidentes castra et loca iurisdictionalia in Statu nostro Ecclesiastico), recognoscere teneantur, harum serie perpetuo declaramus: et dicto Nicolao, ac pro tempore existenti episcopo Sarsinatiensi, perpetuum super praemissis silentium imponimus.

§ 5. Decernentes praesentibus nostris litteris et in eis contentis ecclesiam Sarsinatensem, dictumque seu alios pro tempore existentes eiusdem ecclesiae episcopos et praesules, stare et acquiescere debere: eadem vero praesentes, et in eis contenta quaecumque, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae defectu, aut alio quovis praetextu, iure, vel causa, etiam in corpore iuris clausa, aut aliis quomodolibet notari, impugnari, rescindi, revocari, retractari, aut in ius vel controversiam adduci nullatenus posse; sed litteras praedictas, absque aliorum iurium et instrumentorum exhibitione aut aliorum praemissorum verificatione, ad omnia et singula sufficienter in iudicio et extra plene probandum omnino sufficere, nec alterius probationis adminiculum ad id requiri; easdemque praesentes, etiamsi in camera apostolica et in suis libris admittae et registratae non sint, nihilominus semper et perpetuo validas fore et esse, et perpetua roboris firmitate subsistere, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat et in futurum spectabit, firmiter et inviolabiliter observari debere; sicque, et non aliter, in praemissis omnibus et singulis in quacumque instantia et per quoscumque iudices ordinarios et delegatos etiam curiae causarum camerae apostolicae et palatii nostri auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae camerarium et cardinales, etiam de latere legatos, vice-legatos et nuncios, iudicari et definiri debere (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctori-

Clausulae.

tate); irritumque et inane, quidquid secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatur
contrariis.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibuscumque sententiis etiam in iudicatum transactis, nec non felicitis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri de gratiis interessé camerae concernentibus in eadem camerâ infra certum tempus registrandis, et aliis quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis, decretis, legibus, usibus, stylis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac, quatenus opus sit, nostrâ de iure quaesito non tollendo, aliisque nostris et cancellariae apostolicae regulis. Quibus omnibus et singulis, illorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie latissime derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Præsentium
facienda publicatio.

§ 7. Volumus autem, ac apostolicâ auctoritate decernimus, quod praesentes litterae, seu illarum exempla ad valvas basilicae Principis Apostolorum de Urbe affixa, ita omnes arcent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxviii ianuarii MDCXII, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 28 ianuarii 1612, pontif. anno vii.

CLXXXVII.

Facultas nuncio, ad praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis specialiter misso, admittendi cessionem regiminis dictae ecclesiae ab archiepiscopo faciendam, cum certis conditionibus¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Dilecto filio Antonio Diaz, in astraque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos filios praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro

Paulus Papa V.

Dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum nuper ecclesiae Salisburgensis necessitatibus pastoralis charitate subvenire satagentes, et de tuâ fide, prudentiâ et rerum experienciâ, ac erga nos et Apostolicam Sedem devotione plurimam in Domino fiduciam habentes, te ad dilectos etiam filios praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis, nec non ad principes et alios quoscumque catholicos, quacumque dignitate fulgentes, quos te eiusdem ecclesiae Salisburgensis negotiorum occasione adire contigerit, nuncium nostrum miserimus, utque munus tibi commissum, ad omnipotentis Dei gloriam, praedictaeque ecclesiae Salisburgensis solatium, exequi valeres, certas tibi facultates concesserimus, ac inter alia, tibi etiam in mandatis dederimus, ut venerabilem fratrem Wolfgangum archiepiscopum Salisburgensem in tuam potestatem reciperes, nostroque et Sedis Apostolicae nomine detineres;

§ 2. Dictae autem ecclesiae Salisburgensis praesens status requirat, ut omni studio invigilemus, quo illa quamprimum e praesentibus tribulationibus et periculis educatur: ideirco, rationabilibus causis animimum nostrum moventibus, maturâ deliberatione desuper habitâ, ultra facultates tibi, ut praefertur, concessas, ut, postquam dictum Wolfgangum archiepiscopum in tuam potestatem habueris, cessionem regiminis et administrationis eiusdem ecclesiae, per praedictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam, apostolicâ auctoritate nostrâ admittere valeas, tenore praesentium, auctoritate apostolicâ, facultatem concedimus et impertimur,

Recenset deputationem nuncii a se factam facultatemque ei concessam detinendi archiepiscopum.

Facultatem quoque ei tribuit cessionem eiusdem Salisburgensis ecclesiae admittendam cum conditionibus, quae recensentur.

Conditionum
recensio.

eum infrascriptis videlicet conditionibus: nempe, quod, factâ per dictum Wolfgangum archiepiscopum actuali cessione regiminis et administrationis ecclesiae Salisburgensis, ex fructibus, redditibus et proventibus mensae archiepiscopalis Salisburgensis pro definitâ et fixâ pensione duobus quotannis terminis, et semper anticipate, exsolvantur eidem Wolfgango archiepiscopo, ad vitam, viginti millia, et sic quovis termino decem millia florenorum, quolibet floreno ad sexaginta cruciferos Salisburgensis monetae atque valoris computato: et haec quidem pensio statim factâ cessione praedictâ initium capere, confestimque pro primâ vice adnumerari, et sic deinceps, quamdiu dictum Wolfgangum archiepiscopum in vivis superesse contigerit, citra ullam moram, dilationem, aut detentionem continuo praestari debeat: praepositus vero, decanus et capitulum praedicti, tam suo quam futuri archiepiscopi Salisburgensis nomine, immo postmodum idem ipse futurus archiepiscopus, dicto Wolfgango archiepiscopo non tantum sufficientes obligationes, constitutae huiusmodi pensionis gratiâ, confectas tradent, quibus eidem Wolfgango archiepiscopo tam in redditibus salinariis dictae mensae, quam aliis quibuscumque, de certâ et indubitata eius solutione abunde satis cautum sit; verum etiam dilectum filium nobilem virum Maximilianum Bavariae ducem requirent, ut se, eiusque haeredes et successores Bavariae duces, in regimine constitutos, obligatos constituat (si forte per futurum archiepiscopum stet, quominus praedicta pensio assignatis terminis ex redditibus praedictae mensae archiepiscopalis solvatur) quod tunc dictus Maximilianus dux eandem pensionem ipsemet ex iis pecuniis, quas pro evecto sale Halensi dictae mensae archiepiscopali pendere tenetur, citra defectum praestare, et postmodum praedicto futuro archiepiscopo eiusque successoribus in calculo subtra-

here possit, velit et debeat: salvo tamen nihilominus et integre semper permanente dicto Wolfgango archiepiscopo suo iure dictam pensionem persequendi in omnibus sibi oppignoratis et hypothecatis dictae mensae bonis, si eadem pensio statuto tempore quotannis persoluta non fuerit. Insuper praepositus, decanus et capitulum praedicti promittant, seque obstringant, quod dicto Wolfgango archiepiscopo, simul cum solutione primi termini dictae pensionis, decem millia in paratâ pecuniâ, et ratione argenteae supellectilis, quinque millia florenorum dictae monetae annumerare, et nihilominus eundem Wolfgangum archiepiscopum omnis generis aliâ supellectili, argenteâ exceptâ, pro futuro eius statu sufficienter instruere velint. Praeterea iidem praepositus, decanus, et capitulum spondeant atque promittant, quod, cessione praedictâ peractâ, dicto Wolfgango archiepiscopo speciales quasdam litteras obligatorias pro certâ pecuniae summâ ad octoginta quatuor millia et noningentos florenos ascendente, et tam apud illos de Stainhausens, quam alias singulares et privatas personas ad censum collocatâ, assignare et realiter tradere velint: quam summam dictus Wolfgangus archiepiscopus, citra ullum futuri archiepiscopi et dictorum praepositi, decani et capituli impedimentum, inter suos partiri, et, quemadmodum voluerit, de eis¹ libere disponere queat: sicut etiam eiusdem Wolfgangi archiepiscopi familiaribus omnis ista vestium, linteorumque copia, quae in auctis arceis et vasis reperta est, nec minus etiam aliqua portio alterius supellectilis e lecticis, argenteis vasis, catenis aureis, monilibus, aliisque rebus pretiosis pro arbitrio dictorum praepositi, decani et capituli tradatur. Ad haec debitorum, tam litteris si-

¹ Nempe litteris obligatoriis antea dictis; nisi maneris legi de eâ nempe pecuniae summâ (R. T.).

sigilloque confirmatorum, quam aliorum quae hoc tempore dictae mensae archiepiscopali exsolvenda deprehenduntur, citra dispendium et molestiam dicto Wolfango archiepiscopo fiat solutio. Denique quindecim millia florenorum, quae baro Georgius Sigismundus de Lambergh pro annuo censu penes se habet, a dictis praeposito, decano et capitulo praedicto Wolfango archiepiscopo concedantur, et obligatio desuper confecta ei similiter tradatur.

Ad eaque omnia necessariae nuncio conceduntur facultates.

§ 3. Nos enim tibi, ut, cessione huiusmodi cum dictis conditionibus per te admissa, ex causa praedictae cessionis pensionem annuam viginti millium florenorum dictae monetae, ut dictum est, persolvendam et obligationibus et cautelis munendam super dictae mensae archiepiscopalis fructibus, redditibus, proventibus, ac iuribus, obventionibus, et emolumentis universis dicto Wolfango archiepiscopo solvere et consignare, seque ad praemissa omnia, tam suo quam futuri archiepiscopi nomine, obligare libere et licite possit¹, dictam auctoritate apostolicam concedere etiam valeas, eadem apostolicam auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem tribuimus.

Contraria tolluntur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque capitulo, et canonicis, ac quibusvis aliis personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

¹ Vel potius legendum *possint*, ut infra in loco parallelo pag. 34 a (R. T.).

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvi februarii mdcxii, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 16 februarii 1612, pontif. anno vii.

CLXXXVIII.

Conditiones apponendae in admissione cessionis ecclesiae Salisburgensis¹.

Dilecto filio Magistro Antonio Diaz, in utraque signaturam nostram referendario, ad dilectos etiam filios praepositum, decanum, et capitulum Ecclesiae Salisburgensis nuntio nostro

Paulus Papa V.

Dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Hodie per alias nostras in similitudinem Brevis expeditas litteras tibi facultatem concessimus, ut, postquam venerabilis frater Wolfgangus archiepiscopus Salisburgensis in tuam potestatem venisset, cessionem regiminis et administrationis ecclesiae Salisburgensis per dictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam, cum nonnullis conditionibus, decretis, clausulis, gratiis, concessionibus et pensione, quae in aliis similiter litteris exprimi voluimus, apostolicam auctoritate nostram admittere valeres², prout in dictis litteris plenius continetur.

Recenset facultates nuncio praecedentibus litteris concessas.

§ 2. Rationabilibus autem causis adducti, et maturam deliberatione habitam, conditiones, clausulas, decreta, gratias, concessionem et pensionem infrascriptas in dictam admissionem cessionis concedendas et respective reservandam duximus; videlicet, quod, factam per dictum Wolfgangum archiepiscopum actuali cessione regiminis et administrationis ecclesiae Salisburgen-

Conditiones in cessione huiusmodi apponendas praescribit.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Superflue edit. Main. heic repetit verba *facultatem concessimus* (R. T.).

sis, ex fructibus, redditibus et proventibus mensae archiepiscopalis Salisburgensis pro definita et fixa pensione duobus quotannis terminis semper anticipate exsolvantur eidem Wolfango archiepiscopo, ad vitam, viginti millia, et sic quovis termino decem millia florenorum, quolibet floreno ad sexaginta cruciferos Salisburgensis monetae atque valoris computato: et haec quidem pensio statim facta cessione praedicta initium capere, confestimque pro prima vice adnumerari, et sic deinceps, quamdiu dictum Wolfgangum archiepiscopum in vivis superesse contigerit, citra ullam moram, dilationem, aut detentionem continuo praestari debeat. Praepositus vero, decanus, et capitulum praedicti, tam suo quam futuri archiepiscopi Salisburgensis nomine, immo postmodum idem ipse futurus archiepiscopus dicto Wolfango archiepiscopo non tantum sufficientes obligationes constitutae huiusmodi pensionis gratia confectas tradent, quibus eidem Wolfango archiepiscopo tam in redditibus salinariis dictae mensae quam aliis quibuscumque, de certa et indubitata eius solutione abunde cautum sit, verum etiam dilectum filium nobilem virum Maximilianum Bavariae ducem requirent, ut se eiusque haeredes et successores Bavariae duces, in regimine constitutos, obligatos constituat (si forte per futurum archiepiscopum stet, quominus praedicta pensio, assignatis terminis, ex redditibus praedictae mensae archiepiscopalis exsolvatur) quod tunc dictus Maximilianus dux eandem pensionem ipsemet ex iis pecuniis, quas pro vecto sale Halensi dictae mensae archiepiscopali pendere tenetur, citra defectum praestare, et postmodum praedicto futuro archiepiscopo, eiusque successoribus in calculo subtrahere possit, velit et debeat; salvo tamen nihilominus et integro semper remanente dicto Wolfango archiepiscopo suo iure dictam pensionem persequendi in omnibus

sibi oppignoratis et hypothecatis dictae mensae bonis, si eadem pensio statuto tempore quotannis persoluta non fuerit. Insuper praepositus, decanus, et capitulum praedicti promittant, seque obstringant, quod dicto Wolfango archiepiscopo, simul cum solutione primi termini dictae pensionis decem millia in parata pecunia, et ratione argenteae supellectilis quinque millia florenorum dictae monetae annumerare, et nihilominus eundem Wolfgangum archiepiscopum omnis generis alia supellectili, argentea excepta, pro futuro eius statu instruere velint. Praeterea iidem praepositus, decanus, et capitulum spondeant atque promittant, quod, cessione praedicta peracta, dicto Wolfango archiepiscopo speciales quasdam litteras obligatorias pro certa pecuniae summa ad octoginta quatuor millia et noningentos florenos ascendente, et tam apud illos de Stainhausen quam alias singulares et privatas personas ad censum collocata, assignare et realiter tradere velint: quam summam dictus Wolfgangus archiepiscopus, citra ullum futuri archiepiscopi et dictorum praepositi, decani et capituli impedimentum, inter suos partiri, et, quemadmodum voluerit, de eis libere disponere queat: sicut etiam eiusdem Wolfgangi archiepiscopi familiaribus omnis ista vestium, linteorumque copia, quae in auctis arcis et vasis reperta est, nec minus etiam aliqua portio alterius supellectilis, e lecticis, argenteis vasis, catenis aureis, monilibus, aliisque rebus pretiosis, pro arbitrio dictorum praepositi, decani, et capituli tradatur. Ad haec debitorum, tam litteris sigilloque confirmatorum, quam aliorum quae hoc tempore dictae mensae archiepiscopali exsolvenda deprehenduntur, citra dispendium et molestiam dicto Wolfango archiepiscopo fiat solutio. Denique quindecim millia florenorum

¹ Iterum edit. Main. legit *ea pro eis* (R. T.).

CLXXXIX.

rum, quae baro Georgius Sigismundus de Lambergh pro annuo censu penes se habet, a dictis praeposito, decano et capitulo praedicto Wolfango archiepiscopo concedantur, et obligatio desuper confecta ei similiter tradatur. Nos enim tibi, ut, cessione huiusmodi cum dictis conditionibus per te admissa, ex causa praedictae cessionis pensionem annuam viginti millium florenorum dictae monetae, ut dictum est, persolvendam, et obligationibus et cautelis munendam, super dictae mensae archiepiscopalis fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus, et emolumentis universis dicto Wolfango archiepiscopo solvere et consignare, seque ad praemissa omnia, tam suo quam futuri archiepiscopi nomine, obligare libere et licite possint, dicta auctoritate concedere etiam valeas, eadem apostolica auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem tribuimus.

Contraria tollit.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque capitulo et canonicis, et quibusvis aliis personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvi februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 16 februarii 1612, pontif. an. VII.

1 Perperam edit. Main. legit *lam* (R. T.).

*Facultas nuncio Salisburgensi admittendi cessionem regiminis dictae ecclesiae cum conditionibus sibi benevisis*¹.

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos filios praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Quoniam res ecclesiasticae Salisburgenses eo statu sunt, ut celerem opem requirant; idcirco de tua fide, prudentia et rerum experientia plurimum in Domino confisi, ultra alias facultates tibi per nos concessas, tibi, ut, postquam venerabilem fratrem Wolfgangum archiepiscopum Salisburgensem, iuxta mandatum nostrum tibi datum, in potestatem tuam receperis, cessionem regiminis et administrationis dictae ecclesiae per praedictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam, cum conditionibus, decretis et clausulis et gratis tibi benevisis, et quae, ut concedantur, in Domino expedire iudicaveris, apostolica auctoritate nostrâ admittere libere et licite valeas, licentiam et facultatem eadem apostolica auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae statutis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, canonicis, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

1 Videretur legendum *ecclesiae Salisburgensis* (R. T.).

Nuncio apostolico concessa facultas admittendi cessionem ecclesiae Salisburgensis cum conditionibus sibi benevisis.

Quibuscumque non obstantibus.

tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvi februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 16 februarii 1612, pontif. an. VII.

CXC.

*Facultas nuncio ad capitulum Salisburgensem admittendi cessionem regiminis ecclesiae Salisburgensis, et archiepiscopum ab eiusdem ecclesiae vinculo absolvendi*¹.

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos etiam filios praepositum, decanum capitulum ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

Concessio facultatis de qua in rubrica.

§ 1. Ut urgentibus necessitatibus et periculis ecclesiae Salisburgensis de celeri remedio provideatur, tibi, quem nuper ad dilectos filios praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis, necnon ad principes, et alios quoscumque catholicos, quacumque dignitate fulgentes, quos te eiusdem ecclesiae Salisburgensis negotiorum occasione adire contigerit, nuncium nostrum deputavimus, tibi per

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

alias nostras litteras diversas facultates concessimus, ultra easdem facultates, ut, postquam venerabilem fratrem Wolfgangum archiepiscopum Salisburgensem, iuxta mandatum nostrum tibi datum, in potestatem tuam receperis, cessionem regiminis et administrationis dictae ecclesiae per praedictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam cum conditionibus, decretis, clausulis, gratis, concessionibus et pensione, quae in aliis nostris litteris exprimentur, apostolicâ auctoritate nostrâ admittere, eundemque Wolfgangum a vinculo, quo dictae ecclesiae tenetur, absolvere libere et licite valeas, licentiam et facultatem, eadem apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae etiam statutis (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, canonicis, et quibuscumque aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvi februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

Contraria tolluntur.

CXCI.

Facultas capitulo et canonicis ecclesiae Salisburgensis deveniendi ad electionem, seu postulationem novi archiepiscopi.

Dilectis filiis praeposito, decano, et canonicis ecclesiae Salisburgensis

Paulus Papa V.

Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Ecclesiae Salisburgensis praesentibus necessitatibus et periculis pastoralibus ac praecipua sollicitudine pro nostro munere et nostra in eam charitate invigilantes, hodie dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, nostro ad vos nuncio, per alias nostras in huiusmodi formâ Brevis expeditas litteras facultatem dedimus, cessionem regiminis et administrationis dictae ecclesiae Salisburgensis a venerabili fratre Wolfango archiepiscopo iustis de causis in suis manibus faciendam nomine nostro admittendi et recipiendi.

§ 2. Cum autem, cessionis huiusmodi admissione factâ, illud restet, ut eidem ecclesiae, pastoris solatio destitutae, de idoneo archiepiscopo provideatur, qui et illi bene praeesse ac prodesse velit ac possit; ideo vobis, ut ad canonicam electionem eiusdem archiepiscopi procedere possitis et valeatis, facultatem et auctoritatem, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

§ 3. Ceterum, quoniam, ut probe nostis, de summâ istius ecclesiae caelestis favore multipliciter a Domino insignitae nunc agitur, fore non dubitamus, quin pro eâ, quae in vobis est pietas, religionis catholicae zelus, ac prudentia, in hoc tam gravi negotio ita geratis, ut solius

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

honoris Dei, eiusque ecclesiae utilitatis rationem habuisse omnibus appareat; id quod Dei gratiâ consequuturos vos scitis, si personarum acceptione remotâ, et mundanis affectibus ac carnalibus desideriis omnibus posthabitis, quae Christi sunt spectantes, in virum consenseritis, quem sanctorum Patrum regulae postulant, ecclesiae Salisburgensis conditio desiderat, et officii nostri ratio requirit; quod, ut re ipsâ, sicut in Domino speramus, praestare vobis succedat, enixe a divinâ clementiâ precamur, assidueque precabimur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die XVI februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CXCII.

Confirmatio constitutionum Congregationis Oratorii a beato Philippo Nerio in Urbe fundatae², et prohibitio ne quaevis Congregatio constitutiones sub denominatione dicti beati Philippi promulgare, aut eiusdem instituti domos in Urbe instituere possit³.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Christifidelium quorumlibet, praesertim Altissimo in humilitatis spiritu famulantium, votis, quae felicem eorum prosperamque directionem et gubernium concernunt, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

1 Hanc sumimus ex append. Main. ad Pauli V pontificatum, et huc in suum locum transferimus (R. T.).

2 Alia et diversa in regno Franciae paulo post instituta est Congregatio Oratorii, ut legere est in Constitutione editâ sequenti anno MDCXIII, die X maii, quam infra suo loco referemus (R. T.).

3 Congregationem istam approbavit Gregorius XIII in Const. CLXXXVI *Copiosus*, tom. VIII, pag. 541.

Congregatio Oratorii in Urbe suas ordinationes statuit, et pro confirmatione Papae supplicavit.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt dilecti filii praepositus et presbyteri Congregationis Oratorii, in ecclesiâ sanctae Mariae in Vallicella nuncupatâ de Urbe institutae, quod ipsi quasdam constitutiones et ordinationes pro felici dictae Congregationis regimine et spirituali progressu conscripserunt, illasque non semel examinatas, ac etiam mandato nostro recognitas, in unum volumen redegerunt, tenoris subsequentis, videlicet¹:

CAP. I.

De Oratorio et Oratione.

Vere locum orationi destinatum Oratorium dicimus (nam familiaris in ipso nata² divini verbi tractatio, post haec tractanda, iam adulta, et in ecclesiam nostram translata, nomen minus accomodate relinquit Oratorii), in quo scilicet tam exteri quam nostri quotidie vespere, post orationem quam dicimus mentalem, consuetas litanias recitant, aut singulis ter hebdomadis (quae est voluntaria corporis castigatio) supplicio flagellorum se se afficiunt. Festis item diebus, a kalendis novembris usque ad sanctam Christi Domini Resurrectionem, non modo supplicationibus, sed etiam familiari cohortatione et musico concentu excitantur ad caelestia contemplanda. A Resurrectione vicissim Dominicâ usque ad kalendas novembris, post officium vespertinum in ecclesiâ a nostris decantatum, et auditum sermonem, in suburbanum quempiam locum, vel (si per calores aestivos non liceat) in templum aliquod ad has rerum divinarum tractationes intra Urbem convenire solent. Singulis praeterea diebus dominicis, nisi nostro sit in templo concionandum, mane, lectis litanis, et sermone opportuno de documentis praesertim evangelicis fami-

1 Duas etiam edit. proprias, Romae 1683, et Veronae 1852 citabimus (R. T.).

2 Edit. Main. legit *nata* (R. T.).

liariter habito, declarantur ex exteris, qui septem primarias Urbis ecclesias, ac tres domos infirmorum publicas hospitales infra hebdomadam aliquando visitent. Harum omnium cura rerum praefectum attingit Oratorii, e nostris constitutum sacerdotibus, vel adiutorem; ut alteruter his ritibus praesit, salutique confluentium consulat externorum; quibus etiam praesenti ope pietatis officia in valetudinariis erga aegrotos festis diebus proponat exercenda. Ex exteris item fratribus idoneos ad certa Oratorii munia deligat, et in primis rectorem, caveatque ne ullâ ex parte constitutioni derogetur, quam Congregatio his verbis expressam voluit:

Praefectus Oratorii nostri nullo modo permittat exteris officialibus in eo constitutis, ut in aliquid se rerum aut negotiorum ingerant ad ipsum locum vel institutum quoquo modo pertinentium, quod ipse non eis praescripserit; nullum enim huiusmodi ius aut potestatem habere possunt. Ne quid praeterea innovetur ibi hactenus observatum de rebus praesertim gravibus ad Oratorium spectantibus quibuscumque, praepositum Congregationis nostrae consulat, penes quem rerum Oratorii et Congregationis eadem est gubernatio.

Haec satis, ut appareat, qua viâ sint externi frequentiores in Oratorio ad contemplationem et amorem divinorum promovendi. Nostris autem, eiusmodi instituto magis deditis, id etiam maxime adhibendum, quod a beato Philippo patres edocti ad hunc modum constituerunt:

Horas suas quilibet habeat¹ meditationibus praestitutas, in quibus maiores quotidie progressus faciat, Deum caelestique amando et appetendo, quod superiores, pro suâ charitate ac prudentiâ, saepius unumquemque admonere, et, qui

1 Verbum istud *habeat* addimus ex Cherub. et ex edit. propriis (R. T.).

huiusmodi studiorum fructus constet, animadvertere debent. Habeant¹ igitur, quae orationi et meditationi seponant, stata tempora, et, praeter hortatorem praepositum, quem audiant, etiam sacerdotem sacris familiae nostrae confessionibus audiendis praefectum, qui pro sua quemque prudentia ad haec divina studia segnitatem incitare solet, vel nimis incitatum², cum fuerit consentaneum, moderari.

Ceterum, ob alias plurimas occupationes sibi proximisque salutares, aliud nullum mane vel die orandi tempus ac spatium sibi praefinitum capiunt et consignatum, quam quod arbitrato quisque suo eiusmodi meditationibus et sacris precibus pie sancteque dederit. Ad vesperas³ autem, sicuti dictum est, in Oratorium publicum, externis etiam quibusque viris patens et expositum, ad orationem, unde nomen accepit, seduli convenire debent.

Sed de omni orationis et flagellorum in Oratorio ritu et consuetudine, deque piis externorum officiis, infra, post alias constitutiones, in huius capituli appendice agendum est⁴.

CAP. II.

De ecclesia et divinis officiis.

Congregationis nostrae sacerdotes, utpote divinatorum administrati, in ecclesia, festis praesertim diebus, frequentes ad sunt; alii confluentibus divina mysteria praebent; alii, ad sacras confessiones audiendas intenti, a prima luce ad horam usque prandii e subselliis suis non nisi necessitate impulsu recedunt. Sacrum omnes quotidie peragunt, et ceteri inserviunt, potissimum clerici, qui, cum res ipsa sa-

¹ Cherub. et cit. edit. pr. legunt *habent* (R. T.).

² Cherub. et edit. pr. legg. *incitato*, aliter *incitato* (R. T.).

³ Ibid. legitur *vesperum* (R. T.).

⁴ Declarationem vel appendicem ad hoc caput vide hic infra post caput XII (R. T.).

era solemniori ritu et musico concentu celebranda est, bene mane descendentes in sacrarium, sacerdotes pia diligentia sacris vestibus ornant, et solemnii sacrificio praesentes, ac diversa munera obeuntes, ab ipsa sacrorum custodia aut ecclesia, dum datur divinis opera, numquam recedunt.

De rebus autem ad ecclesiam spectantibus haec sunt nostris proposita decreta:

In ecclesia nostra nullae erunt statuariae vitae funtorum, sive ex marmore, sive aere, sive gypso, aut alia materia.

Diebus festis semper solemnii apparatu tam missa quam vespereae celebrabuntur. Erunt etiam vespereae solemnes in vigiliis Corporis Christi, Nativitatis beatae Mariae Virginis, et Consecrationis ecclesiae nostrae ad X kalendas iunii, cuius octavae redditur officium, et infra eam gratissima nobis recurrit memoria dormitionis beati Philippi patris nostri, ad VII kalendas iunias. Praeterea intra octavam Corporis Christi vespereae quotidie decantamus.

Singulis similiter annis IV kalendas februarii dies festus¹ Ss. Papiac et Mauro martyribus solemnii apparatu celebratur, et mane eius diei festi res sacra, diacono et subdiacono ministris, peragitur. Vespereae in vigilia, et ipso die festo, musico concentu decantantur. Porro in vigilia etiam matutinae laudes ante coenam, coram sacris eorum reliquiis a² sacerdotibus et clericis nostris una recitantur, ut debitus honor patronis ecclesiae et Congregationis exhibeatur.

In translatione vero, quae contingit III idus februarii, idem servatur. Missa tamen et vespereae solemniter non decantantur.

Dies etiam festus sancti Gregorii papae,

¹ Erronee edit. Main. legit VIII (R. T.).

² Perperam edit. Main. habet *die festo* (R. T.).

³ Praep. a addimus ex Cherubinio et ex edit. propriis (R. T.).

Congregationis et ecclesiae nostrae patroni, IV idus martii est nobis tam in primis vespereis quam in missa admodum solemnii.

Alios item sanctos, quorum sacris reliquiis vel insignioribus aucti sumus, ecclesiasticis officiis singulariter veneramur: nam IV nonas maii Nereum, Achilleum et Domitillam martyres, duplici: VI nonas iulii Paternum, Copretem et Alexandrum martyres, quibus dicatum est altare, semiduplici: VI kalendas augusti Pantaleonem martyrem, semiduplici: XI kalendas novembris Ursulam et socias virgines et martyres, semiduplici: XIX kalendas ianuarii Spiridionem episcopum et confessorem, semiduplici similiter prosequimur.

Quamvis vero nostri ecclesiasticis officiis, vespereis dierum festorum exceptis, ecclesiam non frequentent; cum tamen habetur aliqua singularis celebritas anniversaria (ut die festo Purificationis beatae Mariae Virginis ad candelas; in capite ieiunii ad Cineres; dominica Palmarum ad olivas; consuetis maioris hebdomadae diebus ad matutinas, missam, aliasque solemnes eius temporis caeremonias; die insuper festo Omnium Sanctorum ad vespereae, praeter consuetas etiam Defunctorum, item ad matutinas, sicut mane ad missam; nocte tandem Nativitatis D. N. Iesu Christi ad matutinas¹) in eorum ecclesiae convenire solent.

Sed iam ab hisce feriis veniamus ad funera.

Cum enim aliquis e nostra Congregatione e vita decesserit, singuli sacerdotes tres missas celebrabunt pro vita functo; qui vero sacerdotes non fuerint, novem coronas recitabunt; in loco vero, ubi defuncti corpus fuerit praesens, recitabitur officium defunctorum: si mane fuerit, ce-

¹ Cherub. et ed. pr. addunt *et missam* (R. T.).

lebrabitur missa solemnii (sin minus, sequenti die) diacono et subdiacono ministris, sex candelis accensis in altari, et quatuor facibus iuxta corpus; absoluto autem officio, duae ex illis remaneant usque ad sepulturam. Quod si absens obierit, privatim recitabitur a sacerdotibus nocturnum officium Defunctorum, missa vero solemnii, ut supra. Singulis item annis, infra octavam Omnium Sanctorum, celebrabitur missa solemnii pro defunctis nostrae Congregationis.

Sine consensu praepositi et deputatorum res sacra non celebrabitur solemnii apparatu pro vita functis exteris, videlicet diacono et subdiacono ministris; nec id ipsi facile concedent, nisi mortuus praelatus extiterit, aut eximiae dignitatis et honoris inter laicos, aut certe valde benemeritus de nostra Congregatione.

Nullum recipietur a Congregatione nostra legatum de re sacra perpetuo peragenda, nisi forte iustissima causa intercedat, et ex consensu patrum expleti decennii.

Quae autem hoc in loco de sacris confessionibus videntur ponenda, haec habemus. Singulis diebus ferialibus aliquis ex sacerdotibus ad hoc munus delectis morari debet in ecclesia ad confessiones audiendas. Feria vero quarta et sexta, mane usque ad horam prandii omnes, et² festis pariter diebus omnes³ excubare.

Nemo tamen eorum admittitur ad audiendas confessiones sine patrum consensu qui exegerint decennium in nostra Congregatione.

CAP. III.

De salutari familiarium sermonum usu tam in ecclesia quam in oratorio.

In ecclesia nostra (die sabbato ad vacandum excepto) quatuor quotidie (nisi

¹ Praep. a nos addimus, punctis ablatis (R. T.).

² Coniunct. et addimus ex Cherub. (R. T.).

³ Subintellige ad hoc munus debent (R. T.).

etiam dies festi sint, cum aliquis tantum unus sermocinari solet) e sacerdotibus nostris, qui fuerint ad hoc oneris munerisque delecti, ordinatâ successione, verba ad vulgi praesertim captum accommodantes, et ad nullam prorsus pompam vel vanum populi applausum declinantes, genere dicendi vere fructuoso, audientium animos pascunt; sanctorum praesertim exemplis ac probatis historiis sermonem confirman- tes. Vitandae enim sunt eis quaestiones difficiles, dogmatum tractatus, et quaecum- que scholas decent magis quam oratorium. Est autem eius consuetudinis, qui provide negotium id curet, stato tempore ad ec- clesiam descendere, et, inter alia quae paranda sunt, horologium arenarium iuxta sedem sermocinantis ponere, et librum aliquem de salutaribus scriptum praeceptis aut de sanctorum dictis et factis, ubi octo aut decem auditores praesentes viderit, lectitare; cum vero quindecim, vel ut summum viginti, aere campano horâ consuetâ signum dare, quo ille quidem audito, cui primo dicendum est, ad locum festinat, et, postquam legentem paulisper audierit, ligneam sedem, sex vel octo cir- citer graduum ascensu sublimem, con- scendit, arenarium horologium iuxta posi- tum invertit, quod semihorae spatium praefiniat, et, nullo usus prooemio, ab argumento praesertim, quod in libro lec- tum est, sermonem orditur. In medio eius sermone surgit custos ad signum eâ- dem grandiori campanâ iterum dandum, quo habito¹ alter dicturus secundo loco huc properat, et tantisper expectat, dum primus finem dicendi fecerit. Eodem pe- nitus modo secundo succedit tertius, et tertio quartus, nec horum cuiquam am- plius horâ dimidiâ datur, nec horologio solum, sed tintinnabulo, cum opus est, ad finiendum admonentur. Sermonibus

¹ Sic omnes editiones, nisi quis malit legere *audito* (R. T.).

absolutis sacer concentu musico canitur hymnus; quò expleto, is, qui dixit ulti- mus, ad orationem dominicam et ange- licam salutationem ter secreto recitandam invitat, et concio dimittitur.

At dominicis, ceterisque diebus festis, eorum unus, quibus ad dicendum sunt eiusmodi dies consignati, in ecclesiâ, post vespertinum officium decantatum, sermo- nem habet, cui semihoram aliquantulum praeterire, non tamen certas iam enarratas dicendi leges, liberum esse debet. Eisdem diebus a kalendis novembris usque ad ce- leberrimum Christi Domini Resurrectionis diem, sicut etiam dominicis mane toto anno, ab aliquo ex nostris sermo in ora- torio habendus est. Sed hac de re aliâs. Nunc satis est referre nostras constitutio- nes huc pertinentes.

Ad sermonem habendum in oratorio nullus admittetur ex nostris absque con- sensu patrum qui decennium expleverint in Congregatione.

Ex exteris vero nullus invitandus ad concionem habendam in oratorio vel ec- clesiâ, nisi ex praepositi et quatuor depu- tatorum consensu.

CAP. IV.

De statu Congregationis Oratorii perpetuo.

Nunc statum et formam Congregatio- nis nostrae penitus immutabilem in prom- ptum ponimus, duobus decretis expres- sam. Horum primum his verbis sancitum est:

Cum nostra Congregatio solo charitatis mutuae nexu, neque ullis adstricta vo- torum, iuramenti, aut promissionis hu- iusmodi vinculis, olim per beatum pa- trem Philippum Nerium fuerit divinâ inspiratione instituta, atque haec fuerit eius et omnium Congregationis patrum mens semper unanimis, ac sit, ut ita perseveret; decretum est, si quando alii-

qui ex nostris putaverint ab hoc statu recedendum, et alligare patres, fratres- que ullis votorum, iurisiurandi, aut pro- missionis vinculis, etiam si isti maiorem partem conficiant, ut sit ipsis quidem liberum, quam velint, ingredi Religio- nem, sed altera pars, quamvis numero longe impar, habeat omnia bona Con- gregationis quocumque loco posita, quan- diu perseveraverit in hoc statu, nec al- teri quicquam dare, vel acquisitum vel acquirendum, teneatur. Sic enim conser- vabitur in Ecclesiâ Dei circumdatâ varie- tate. Hactenus decreti verba; ut inde etiam appareat parentem optimum in Christo no- strum adduci non potuisse, ut suos aliâ viâ filios duceret, qui pro christianâ charitate religiosos homines tam religiose coluit, et pro singulari prudentiâ sanctissima tot ordinum instituta votorum vinculis reli- gare se volentibus eo tempore ad omnem christianae disciplinae praestantiam satis esse noverit¹.

Alterum decretum est: *Ne quis, prae- textu amplificandae Congregationis, cam dissipet, atque ut confusio vitetur, quam multitudo parere solet, arctiusque inter- se, qui sunt e Congregatione, amoris vin- culo colligentur, quem quotidiana con- suetudo conciliat, ac mores cuiuslibet ip- sorum ex hoc cognosci possint, et notorum vultus cuncti reveantur; statutum est, ne Congregatio a tibi ullum locum reci- piat, neque alterius Congregationis re- gendae suscipiat onus. Si quae² vero aliorum locorum collegia et congregatio- nes nostra instituta obtinuerint et ser- vare voluerint, non sint illa quidem no- strae annexa, neque clerici eorum sint e Congregatione Oratorii-Romani. Quem- admodum esse debet instituti, ut una- quaeque domus aut familia, nostrae*

formam imitata, separatim ab aliis se per se regat et moderetur.

CAP. V.

De praepositi et quatuor presbyterorum deputandorum electione et munere.

Ad Congregationis rerumque ad ipsam spectantium gubernationem et curam, praepositus primum eligitur, quem etiam patrem appellamus, deinde quatuor pres- byteri deputantur; de quorum omnium electione et munere sic decernit Congre- gatio:

Nullus praepositus eligetur, qui in no- strâ Congregatione quindecim annos non permanserit (quo temporis spatio deputati vel ministri sit functus officio) et qui ae- tatis suae annum quadragesimum saltem non attigerit:

Electio praepositi pertinebit ad omnes sacerdotes Congregationis, qui exacto de- cennio fuerint admissi ad ius suffragii fe- rendi; laici vero certo sciant se nihil ad electionem praepositi, deputatorum, prae- fectorumque iuris habere, munia assignata ex praescripto duntaxat obituri:

Tam praepositus, quam deputati, et ce- teri officiales eligi possunt etiam absentes:

Praesse debet in electione, absentiaque praepositi, quasi superior, qui primum e sacerdotibus nostris tenet post praeposi- tum in Congregatione locum.

Fiet autem praepositi electio hoc modo. Qui erit a secretis, singulis electoribus schedulas dabit, in quibus scriptum vel typis impressum sit nomen eligendorum, ut illas in vas conliciant, videntibus duo- bus ad id muneris deputandis. Eductus¹ autem iisdem duobus cernentibus a secre- tario clarâ voce legetur, et electus is erit praepositus, in cuius electionem conven- rint electores medietate plures. Hunc sane

¹ Melius editt. pr. legunt *novit* (R. T.).

² Potius videretur legendum *Si qua* (R. T.).

modum eligendi, donec consentiant, decies repetere possunt; post decimum vero scrutinium, si necdum in unum pars maior mediâ conspiraverit, compromissum fiat, ut scilicet quinque solum ex electoribus praepositum e duobus tantummodo deligant, in quos plura suffragia ex quacunque disquisitione hactenus collecta concurrerint; quod exemplo declaratur. Si enim duo vel plures octavum sibi numerum in suffragiis obtinuerint, vel unus aut plures octavum, alii vero septimum; tunc, ceteris omnibus reiectis, horum tantum delectus electoribus habendus est. Ipsi autem electores quinque compromissarii, quibus scilicet datum est arbitrium deligendi praepositum, in ipsâ tunc simul congregatione ita sunt deputandi, ut singuli ad eam electionis potestatem plures sibi suffragantes habeant (non enim plura medietate suffragia in ipsis deligendis requiruntur) et ex illis constituentur, qui non fuerint inter primos eligendos numerati; his enim duobus eo tempore nulla ad huiusmodi electionem relinquatur facultas, sed activâ simul, ut dicitur, et passivâ voce privantur: si quando tandem¹ schedulis eductis compromissarii pares extiterint, electus habeatur, qui debito in Congregatione sibi loco aliis pariter concurrentibus praestat.

Tres annos duret praepositi munus, et confirmari possit tertio quoque anno, Congregationis arbitrio. Ad eandem mensam unâ cum ceteris accedet et assidebit, nisi impediât invaletudo.

Nihil singulare habeat in ecclesiâ, mensâ, cubiculo, domi, forisve, praeter locum primum, et laicum ex nostris a deputatis assignandum, qui omnem in eius obsequium conferat operam.

Circa rem familiarem et bona Congregationis administratione utatur accuratâ, praestetque nostris ad victum et vestitum

¹ Edit. Veron. 1852 legit tamen pro tandem (n. t.).

necessaria. At vero pauperibus, aut aliis qui non sunt ex nostrâ Congregatione, quolibet mense nummi aurei summam poterit elargiri; in maiori quidem summâ, quotiescumque eiusmodi largitionum se dederit occasio, quatuor deputatorum requiritur consensus; cum vero decem nummos aureos excedere contigerit, totius Congregationis. Idem in aliis cuiuslibet completi operis aut negotii servet impensis extraordinariis, et ad victum aut quotidianum familiae nostrae usum nihil attinentibus.

Totius Congregationis gubernandae, omniumque curandorum quae ad eam spectant, prima potestas sit penes praepositum: ad ipsum enim solum pertinebit Congregationem, si opus fuerit, convocare, tractanda proponere, rite constituta perficienda curare, exigere quoque rationem actorum vel agendorum a singulis nostrorum quibus est aliquod munus vel onus quomodolibet ubique locorum mandatum, et videre ut singula recte expendantur. Convocabit ad hoc congregationem quatuor deputatorum saltem qualibet hebdomadâ, sine quorum consensu nihil agat¹, quod spectet ad universalem gubernationem domus et eligendos aut amovendos officiales. A praeposito enim et quatuor deputatis ceteri officiales et ministri triennium duraturi eligentur, excepto confessario, ad quem eligendum plures ex electoribus convenire debent in ipsâ Congregatione proxime post praepositum et deputatos electos, horum enim nullus ei muneri praeficiendus est.

Domesticis autem officiis praefecti, quos officiales dicimus, suis nominibus satis noti sunt, qui sequuntur:

Sacerdos a confessionibus;
Corrector ex senioribus, qui secreto corripiat errantes;

¹ Reliquae edit. habent agel (n. t.).

Minister, qui rebus domesticis administrandis, praepositi sententiâ consultâ et exploratâ, det operam;

Praefectus sacrarii, cuius paternae curae sacrarii ministerio assignati committuntur, sicut ministro ceteri laici omnes;

Custos sacrarii;

Praefectus Oratorii et adiutor;

Praefectus sermocinantium in ecclesiâ;

Praefectus coerectionum;

Praefectus musicae;

Receptatores hospitem duo;

Monitor precum, quas debemus commendatis in mensâ vesperi;

Tyronum praefectus;

Custos depositae pecuniae;

Negociorum domesticorum procurator et adiutores;

Bibliothecarius et adiutor, qui non permittant e communi bibliothecâ libros extrahi;

Minister infirmorum et adiutores;

Praefectus aedificiorum et adiutor;

Praefecti corrigendis legentium erroribus in mensâ duo;

Aromatariae praefectus et aromatarius;

Pecuniarum exactor et dispensator;

Custos suppellectilium;

Cellae penariae custos;

Cellae vinariae custos;

Custos triclinii;

Ianitores.

Hos praesertim Congregatio singulos huiusmodi constitutione voluit admonitos:

Nemo munus a Congregatione seu praeposito et deputatis demandatum recuset, sed omni animi demissione¹ suscipiet; quod si aliquâ ex causâ sibi recusandum iudicabit, postquam ea quae senserit, debitâ modestiâ, semel aut iterum exposuerit, nec praepositus et deputati approbaverint, iniunctum munus sine ullâ amplius excusatione accipiet.

¹ Edit. Main. legit dimissione (n. t.).

De deputatis autem cum praeposito eodem tempore eligendis, haec habentur:

Post electionem praepositi, statim eligentur ei quatuor ex presbyteris (qui decennium transegerint in Congregatione, ex quo sunt admissi ad primam probationem, et ius habeant eligendi) a totâ Congregatione, de quorum consensu, ut dictum est, cuncta a praeposito agentur, quae ad universalem Congregationis gubernationem pertinere ipse iudicaverit.

Ab eisdem ergo presbyteris omnibus exacti decennii eodem modo, quo supra, usque ad tertium scrutinium, eligentur quatuor deputati, singuli separatim, in eadem Congregatione, post tertium vero scrutinium, nullo facto compromisso, duo eligantur, in quos plura fuerint suffragia in illa trinâ disquisitione collata: si vero plures pariter concurrant eligendi, duo tantum, ceteris reiectis, ad electionem pervenire possunt, illi scilicet, qui aliis de more praecire debeant in Congregatione. Exemplum proponimus: si scrutinio terperacto, in octavum alter suffragiorum numerum pervenerit, alter verso in septimum, hos dicimus duos, ceteris omnium suffragio privatis, ad deputati munus per scrutinium provehendos: quod si plures septimum illum numerum obtineant, ille ex eis scrutinio similiter eligendus erit, exclusis aliis, qui debeat eis in Congregatione antecedere; si rursus paria duorum fuerint eligendorum suffragia, is similiter habeatur deputatus qui ex instituto alterum inter nostros sit solitus antecere.

Unus e¹ quatuor deputatis triennii praeteriti (tres enim annos durat cuiusque munus) aut etiam, si placebit, duo confirmantur in tres alios annos, qui post illos confirmari amplius non possint.

Ex deputatis item eligitur aliquis a secretis ex ipsorum consensu deputatorum.

¹ Edit. Main. legit a (n. t.).

qui singula decreta a Congregatione universalis, vel a praeposito et quatuor deputatis, in libro ad haec conficiendo notabit, et litteras, ad quos continget, scribet. Litterae autem omnes, quae negocia continent, in alio libro sunt exscribendae.

Deputatorum erit praeterea, cum praepositus decesserit vel finierit eius munus, seniore praedictum monere, qui eius vice interim fungitur, ut convocet ad electionem praepositi convocandos; quod si ille negligat, ipsi convocabunt.

Si nemine dissentiente ipsis videbitur cessatio muneris concedenda vel indicenda praeposito ob iustam causam, quatuor e sacerdotibus exacti decennii advocabuntur: quod si his videbitur, iidem convocent Congregationem, a qua deponatur, et eligatur novus praepositus, sicut iam supra dictum est, eo modo tamen servato in praeposito deponendo, qui in eligendis tenendus est.

Singulis annis, mense ianuario, aliquis ex deputatis cum altero non deputato rationem omnium expensarum, quae toto anno fiunt, singillatim inibit, eamque initam in publicam Congregationem referet, ut appareant omnibus, quae superiori anno factae sunt expensae, pateatque singulis contractum ne sit aes alienum, et quota sit summa rei familiaris et honorum omnium nostrae Congregationis.

CAP. VI.

De admittendis in Congregatione et eiiciendis ex eâ.

Nostrae Congregationis patres, beati Philippi institutoris optimi morem sequuti, non nisi homines probatae vitae, maxime idoneos et quasi ad institutum natos, recipi volunt ad suorum numerum aggregandos, etiam ad hunc modum factis decretis:

Minores duo de viginti annis ac maiores quadragintaquinque ad primam probationem non recipiantur, neque ii quos

canones ab ordinibus arcent, nisi in ordine laicorum sint omnino permansuri, non infirmae valetudinis, non ii, qui ingressi sint aliquam religionem, non nisi bonae apud omnes famae, qui Oratorii nostri frequentes fuerint auditores, et orationibus interfuerint, et saepius alicui ex nostris sacerdotibus soliti fuerint confiteri, et experimentum coeperint instituti nostri. In his tamen omnibus, si ita videatur patribus qui decennium expleverint in Congregatione, poterit dispensari.

Duo ex nostris presbyteris a Congregatione eligentur, qui diligentem adhibeant curam circa eos, qui admittendi sunt in Congregationem, ut vel antequam admittantur eorum vita et mores omni studio explorentur. Eapropter crebra cum illis inibunt colloquia, unâ cum ipsis versabuntur, nec his contenti, ab illis etiam certiores reddantur, qui eiusdem erunt patriae, et quibuscumque antea tempore, quam recipiantur, fuerint versati. Referre autem debent duo electi ad Congregationem iterum convocandam quaecumque de illis habuerint, si quomodo scire intersit, antequam secreto suffragia ferantur.

Praeter duos patres, quos eligendos ad id muneris diximus, alii etiam patres diligenti curâ exquirent, quae hactenus praefati sumus, et num animo veniant permanendi semper usque ad vitae obitum in Congregatione, non alio praetextu, quam ut Deo inserviant et observent nostrae Congregationis instituta seu constitutiones, quas propterea, antequam recipiantur, legendas patres offerent, quo rem totam maturiori consilio deliberent.

Quomodo autem oporteat admittendos expeditas habere res suas familiares et domesticas, habetur cap. viii. Antequam enim per secreta suffragia admittantur, debent esse expediti ad vivendum nobis-

¹ Minus apte edit. Main. legit *quibuscumque* (R. T.).

cum et habitandum, ne sic admissi extra Congregationem degant praeter tempus dierum aliquot, ut ad summum quindecim.

Admissi ad primam probationem, non continuo tyronibus aggregabuntur, sed mensem veluti hospites in nostris aedibus morabuntur, ut interim omnia nostra cognoscant, ac maturius deliberent; et e contra ipsorum periculum fiat, si prompti sint in omnibus parere, vel in humillimis ac durissimis, si exercitationibus sanctarum meditationum et sacramentorum sint a se ipsi devoti, non contentiosi, non pertinaces, non superbi ullâ omnino in re adversus maiores, aut etiam minores.

Si bonum sui specimen dederint, post mensem eorum nomina in libro ad haec destinato notabuntur, et inde annus primae probationis incipiet, per quod anni spatium si fuerint in vitae laudabilis ratione versati, in secundâ probatione biennium consistent, alioquin dimittentur a praeposito et deputatis, quorum est munus ad primam et secundam probationemmittere. Exacto autem triennio, si laudem simili modo probatae vitae habuerint in convictu, ut esse possint e Congregatione nominatim decernendum est. Aggregabuntur ergo per secreta suffragia, poteruntque deinceps ad omnia ministeria, excepto praepositi et deputati munere, eligi. Ius autem ipsi alios eligendi post decennium solum habebunt, nisi de consensu deputatorum praepositus hoc ius ex causâ statuerit differendum.

Quod si quis eorum, aliâ nullâ intercedente causâ nisi oblivionis aut modestiae, ad tempus non petierit, quod a Congregatione fuisset accepturus, cum in nostrorum catalogum admissus referetur, ab eo tempore censeatur aggregatus, quo expletum fuerit consuetum triennium vel decennium.

Admittere ad Congregationem et omnia supradicta pertinebit ad sacerdotes expleti decennii, et stabitur maiori parti suffra-

giorum; ad primam tamen et secundam probationem, ut dictum est, ad praepositum et deputatos.

Nemo possit expelli e Congregatione, nisi primum in unum locum congregati fuerint omnes presbyteri qui decennium exegerint in Congregatione, numerandum a die qua sunt admissi ad primam probationem, et singuli suum suffragium dederint; et, quod duae e tribus partibus statuerit, id fiat. Quod si in tres partes non poterit fieri presbyterorum aequa distributio, tunc servabitur ratio, quae est octo ad tredecim, aut quatuordecim, ita ut octo exempli gratiâ conficiant duas partes, sive tresdecim sint presbyteri, sive quatuordecim.

Nemo possit expelli e Congregatione, nisi propter iteratam, gravemque pertinaciam, vel grave delictum: sed qualia sint singula huiusmodi, stabitur iudicio duarum partium e tribus, numerandarum ut supra.

CAP. VII.

De tyronum institutione.

Admissi ad primam probationem, sive clerici, sive sacerdotes, donec fuerint, expleto triennio, nostris adscripti, eius curae commendantur, qui id muneris in Congregatione sustinet. Is ad fructum animorum omnia referens, praeter virtutum singulare studium, quarum maxime compotes esse nostros oportet, curet alia quaedam proponere quae sunt hactenus observata: ut videlicet

Sacro quotidie inserviant;

A studiis litterarum superioris arbitrio abstineant; haec enim moderanda primum, ut divinâ sapientiâ imbuti discant amare nesciri;

Ad mensam, signo dato, sine ullâ morâ conveniant, ibique, ex praescripto, ministratoris vel lectoris officio fungantur;

Singuli ministrent vel legant singulis

diebus aut hebdomadis, tam primam quam secundam prandii vel coenae horam; qui vero ex eis sacerdotes fuerint, ad primam non nisi mane ministrare solent.

Lectionem similiter in ecclesia, ut cuique sua fuerit constituta hebdomada, sermonibus praemittant; intersint, dum habentur; atque etiam curent, ne quid omittatur eo tempore, quod esse solet institutum. Eam vero ministrandi et legendi consuetudinem iam aggregati ad decennium usque retineant, vel circiter superiorum arbitrio, praepositi scilicet et deputatorum.

Ubi finem sermones habuerint, quorum quotidie duos vel saltem unum audierint, ut etiam valetudini quadam ex parte inserviant, in aliquam ambulationem veniant.

Vesperis ad orationem in oratorium se conferant.

A prandio et coena, animi recreandi gratiam, per horae spatium eorum quisque in unum cum aliis locum adveniat, et omni mitigata severitate, vultu hilariori, modeste tamen, sic se gerat, ne alium vel ioco¹ tangat.

Si quis eorum per ianitorem accersatur ab aliquo, statim ad portam domus descendat, se paucis expediat, et neminem externorum in cubiculum suum, vel omnino in aedes nostras, inscio superiore admittat.

Nec domo, nec soli, nisi facultate ab eodem data, aliquando exeant.

Nulla externorum negocia, vel quaecumque in Congregatione degentibus, seu consuetudine sive decreto aliquo, sunt denegata, sine praepositi etiam licentia administrant aut conficiant.

Ab administratione sacrorum, ipsoque sacrario festis diebus, vix necessitate cogente recedant.

Altare cuius quisque curam suscepit, ut temporis congruit ex vicissitudine ecclesiastici mysterii, ornet.

¹ Perperam edit. Main. habet loco (R. T.).

Ter in hebdomadam assignato confessario peccata sua confiteantur, et qui non fuerint sacerdotes, eius arbitrio eucharistiam accipiant.

Curent, si quid erraverint, ut sponte se correctioni subiiciant.

De Congregatione autem, ad quam convenientes in aliqua se culpa esse demonstrant, extat huiusmodi nostrorum constitutio:

Congregatio culparum tyronum, id est eorum qui nondum triennium in nostra Congregatione exegerint, sive sacerdotes sint sive clerici, singulis fiet hebdomadis; ut scilicet ad omnium communem veniant, et ea hebdomadam, in qua non habetur communis, privatim apud illum, cuius curae sunt commendati, ad suas culpas coarguendas congregentur.

Adhibere etiam, loco accusationis iam dictae, aliquando solent probati cuiusque auctoris lectionem, ex qua saluberrimis vicissim documentis per communicationem et divinorum collationem imbui possint.

CAP. VIII.

De praecipuis nostrorum observationibus.

Ad excolendos divini disciplina suorum animos, et ad christianam veramque pietatem magis conformandos, haec praesertim interposita decreta servat Congregatio:

Ter in hebdomadam sua peccata sacerdoti ad hoc delecto quilibet confiteatur, nisi aliqua interdum de causa permittatur ab ipso quisquam aliter facere. Hanc tamen consuetudinem a beato Philippo patres instituti perutilem ad salutem aeternam volunt et praedicant. Ad eucharistiam similiter sumendam se parat, sumatque si videatur eidem cui confessus fuerit.

Congregatio (ut dicimus) culparum, decimoquinto quoque die perpetuo fiat, in qua non modo sacerdotes intererunt, sed

clerici, laique omnes nostrae Congregationis, et a novissimis ad primos quisque commissam a se aliquam in consuetudine familiari culpam, etiam levem, flexis genibus accusat, et, quoquo modo alicuius animum offenderit, petit ab illo veniam. In hac tamen accusatione publica nulla earum rerum mentio est, quarum secreta apud sacerdotem debet esse confessio.

Nemo ex sacerdotibus alios corrigit, qui decennium sacerdotii non expleverit in Congregatione.

Statuto igitur die congregatis omnibus, invocato primum, ut moris est, a praeposito in sacris precibus Spiritu Sancto, ille e sacerdotibus, cuius est ex ordine alios corrigere (solent enim in huiusmodi munere sibi invicem succedere), in sella ad praepositi dextram locatam vocatus assidet; et, per brevi sermone ad inflammandos in Deum animos utiliter praemisso, fungitur in spiritu lenitatis officio correctoris; ac, dum clericos corrigit et sacerdotes, caput detegit, quod in laicis corrigendis non solet. Praepositum insuper corrigendum detecto capite stans admonet.

Laici et clerici, ubi suas culpas accusaverint, correcti, et a praeposito de aliqua vitiosa consuetudine emendanda vel laudabili retinenda quam brevissime etiam admoniti, simul discedunt. Singuli deinde sacerdotes, qui adhuc infra triennium approbationem expectant, se se culpant. His pariter abeuntibus, remanent ceteri sacerdotes, quorum accusatione expleta, et correctione adhibita, praepositus Deo gratias agit precibus consuetis.

Praescribetur autem forma, ut dici solet, poenitentiarum, quam in illis conscribendis nullo modo transgredi liceat. In schedulis autem scriptae, eodem die quo fuerint accusatae culpa, vesperi in triclinio sub coenae finem per manus e sacculo singulis distribuuntur.

Hac distributione facta, ut sorte obve-

nerint¹, ordinatim et aperte legat coram omnibus quisque suam.

Eligetur praeterea, ut supra diximus, aliquis ex senioribus, qui correctoris officio fungatur. Huius erit unumquemque nostrae Congregatione, etiam deputatos et praepositum, clam corrigere; quod tamen munus omni mansuetudine et animi lenitate exequetur, seipsum, ut ait Apostolus, considerans, ne et ipse tentetur; ita ut se potius et vitia sua corrigere videatur, ut hac ratione fratres ad meliorem frugem reducat.

Quod domesticae tandem disciplinae studium postulat, ea hebdomadam, in qua nulla est communis accusatio culparum, laici omnes nostrae Congregationis, cuius ministerio assignati, apud ministrum convenire debent, ut ab illo erudiantur, et ad tenendam salutis aeternae viam benigne instituantur.

Ad haec, ne nostri inflammentur avaritia, vel ambitione prolabantur, ne modestiam leniter² abiciant, vel temere auctoritatem teneant, his, quae sequuntur, constitutionibus aliqua ex parte cautum est:

Quo Deo divinisque rebus expeditissime quicumque admittuntur in Congregationem se tradere possint, id maxime videbunt in primis, ne quid delitiosum³ sit ullo modo in rebus familiaribus, quas habent; sciantque cuiuslibet anni redditus⁴ expendendos in bonos quos ipsi iudicaverint usus, neque quicquam cumulandum, ne quis scilicet e nostrae Congregatione ullam curam ponat in divitiis parandis; immo vero ex censu pro suis cuique facultatibus

¹ Edit. propriae habent *obvenerit* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *cuius* (R. T.).

³ Forsan *leviter* pro *leniter* legendum (R. T.).

⁴ Minus apte, ut videtur, utr. edit. pr. habet *litigiosum*; edit. Cherub. legit *litiosum* (R. T.).

⁵ Perperam editio Main. legit: *sciantque cuiuslibet anni redditus, expendendo in bonos, etc.* (R. T.).

in commune commodum Congregationis libere conferendum est. Quod a nostris adeo servatum est hactenus, ut si quis ob inopiam id non praestiterit, vel praestare intermiserit, statim atque de suo abundantior quoquo modo factus est, pecuniam pro rata¹ portione dare ac solvere non destiterit. Ita eis conveniens ac consentaneum semper visum est stipendiis propriis militare, et a rebus etiam Congregationis tamquam ab alienis abstinere, quibus ipsa debet in primis non habentes unde vivant sustentare suos. Nec propterea pecuniam imperat Congregatio, dum exigit quod ab hilari datore ex instituto pro victu offertur, idque etiam prout cuiusque facultates ferunt.

Possunt etiam praepositi et deputati partem vel totum assignatorum proveniuntium remittere, si eis videatur aliqua de causâ id faciendum.

Omnia secularia negotia interdiciuntur nostris, nisi aliquid iustâ de causâ mandetur expediendum a praeposito et quatuor deputatis.

Nulli ex nostris, quamvis fuerit requisitus, profiteri licebit sub aliqua congregatione vel societate extra domum, vel aliquod onus suscipere sine consensu Congregationis.

Cum sint multi in Ecclesiâ Dei, qui audiendis monialium confessionibus aut dant operam aut dare optime possunt, propterea, ne quis ab instituto Congregationis nostrae proprio possit abduci, statutum est, ne nostrorum aliquis se se obliget aut dedat confessionibus audiendis, moribus reformandis, rebusque earum gerendis. Idem dicimus de seminariis, collegiis, congregationibus, societatibus, aut aliis universitatibus, rebusve earum quomodolibet tractandis.

Nemo episcopus, praesul, aut alia², quae-

¹ Erronee edit. pr. 1683 legit *parata* (R. T.).

² Edit. pr. legit *aliqua* (R. T.).

cumque ea sit, dignitate ornatus¹, recipiatur in aedes Congregationis, ut in iis una cum nostris moraturus habitet, etiamsi id fiat ad aliquod tempus.

Nulla ecclesiastica beneficia petere aut accipere unquam omnino possint; habitant olim, si residentiam personalem non requirant, poterunt retinere.

Dignitates ullas nemo possit accipere, nisi Pontifex iubeat.

Nec licebit, absque praepositi et quatuor deputatorum consensu, frequentare curias, neque officia vel beneficia pro se vel pro aliis exposcere.

Nulli sit proprius famulus; si qua aliquem necessitas premet, deferet ad praepositum, qui, una cum quatuor deputatis, quid ei² opus sit, curabit.

Nec sinat quis pueros ingredi cubiculum suum, nisi ducantur ab aliis, qui testes intersint; reliquos admodum parce admittant, sed vocati, deorsum ad illos se conferant.

Non admittatur aliquis ad quoscumque ordines ecclesiasticos absque consensu sacerdotum, qui decennium exegerint in nostrâ Congregatione. Eodem modo nec ad sermones habendos, vel ad confessiones audiendas, sicut alibi dictum est.

Nemo librum imprimendum det absque licentiâ praepositi et deputatorum.

Nulla lex a Sanctissimo confirmanda proponatur, nisi prius in eam consenserint presbyteri exacti in Congregatione decennii.

Quando lex aliqua universalis constituenda est, sacerdotes omnes intersint, qui expleverint triennium, votumque consultivum habeant; decisivum vero, tantum qui decennium compleverint.

Cum aliquid gerendum proponitur, antea publica et libera de eâ re habeatur

¹ Edit. Main. fert aut alia quacumque ea sit dignitate ornatus (R. T.).

² Minus apte edit. pr. legunt *eis* (R. T.).

a patribus consultatio: deinde, aliquot transactis diebus, suffragia erunt secreta, nisi forte rei necessitas, utilitas, vel etiam aliquando modicitas, expediri statim post consultationem, de Congregationis sententiâ, per secreta suffragia, cogant. Sed, sicut dictum est, licet sacerdotes omnes admittantur qui exegerint triennium in Congregatione, votumque consultivum habeant; decisivum tamen solummodo illi qui decennium expleverint.

CAP. IX.

De vestitu et consuetudine familiari.

Has praeterea constitutiones et observationes ad externam nostrorum hominum modestiam exhibemus; ipsi ad interiorum animi virtutem habendam adhibere non negligant.

Nemo ex fratribus nostris, aut patribus, sericum quicquam in suis vestibus gerat, praeter breve, pressumque verticis operculum confovendo capiti, et velum interiori pileo insuendum;

Forma item vestium semper servabitur conveniens clericis secularibus;

Nostri laici gerent vestem demissam usque ad genua, paulo vero inferius pallium;

Qui ex domesticis impensis vestiuntur, quoties opus fuerit, ministrum adeant, vel ipso absente, praepositum, eique proponant quibus indigent; ipsi autem ad subveniendum expositi, quo charitatis affectu valent, eorum petitionibus satisfaciant;

In vestitu, incesso, sermone, actione, gestuque omni, decorem¹ servent, modestiamque omnem singuli praeseferant: nulla tamen appareat nostrorum actio, ut dicitur, singularis, a vulgari et communi honorum et simplicium vivorum moribus discrepans;

Quamquam vero nostrorum est con-

¹ Aliae edit. habent *decorum* (R. T.).

suetudo peculiaris, ut, se invicem honore praevinentes et sibi invicem obsequentes, quisque velit, ad demittendum animum, infimum inter alios tenere locum; ne tamen perturbetur quasi cuiusdam antecessionis aut aetatum ordo, praesertim publice, in sedendo, incedendo, aliisque actibus huiusmodi, ex sacerdotibus praecedent illi qui priores fuerint sacerdotes, ex quo admissi sunt in Congregationem; ita tamen, ut, si quis ex clericis exacti triennii promotus fuerit ad sacerdotium, tyronibus sacerdotibus, illis videlicet qui nondum triennium in Congregatione exegerint, praeferatur²; laici autem semper clericis postponentur;

Post prandium et coenam morabuntur omnes nostrae Congregationis homines in loco deputato per horae unius spatium, quo elapso, omnes in suum cubiculum se se conferant;

In electione vacantium cubiculorum, erit optio penes seniores sacerdotes, nisi aliter visum fuerit praeposito et deputatis;

Domo non egrediatur quisquam ex nostris sine permissu praepositi, nisi expleverit decennium in Congregatione; exacto enim triennio ad hoc usque tempus, illos, vel maxime sacerdotio nondum praeditos, praepositi per se vel per alium peculiari quadam curâ ad virtutum progressus invare solet;

Invitatus ad prandium vel ad coenam extra domum nemo accedat absque permissu praepositi;

Nemo externorum ad prandium vel ad coenam, in seio superiore, invitetur, multo etiam minus hospitio³, nisi uno omnium consensu praepositi et deputatorum;

Ex exteris aliquem nullus patrum aut fratrum invitet ad praedia quaecumque

¹ Male edit. Main. et Cherub. legit *praeferrantur* (R. T.).

² Haec aliquid decesse videtur, ex. g. *recipitur* (R. T.).

nostrae Congregationis, nec recipiet ut secum ibi moretur, sine consensu praepositi Congregationis;

Nullus abesse ultra mensem a Congregatione permittatur a praeposito, sive in patriam profecturus sit, sive alio, nisi de consensu etiam depulorum;

Nullus e nostrâ Congregatione in baptismo aut alio sacramento quempiam suscipiet.

His apte congruenterque addenda sunt etiam et repetenda¹ nonnulla, quae, diurnâ consuetudine recepta et probata, studiose retinentur a nostris:

Litanias enim in Oratorio vespere singulis hebdomadis singuli sacerdotes recitant;

In divinae sacrificio missae non solum singuli quotidie clerici laicique deserviunt, sed sacerdotes complures, laude quidem digni, sunt administri;

Mensae, praeter laicos et clericos qui perpetuo ministrant alterni, singuli etiam sacerdotes vespere singulis diebus ministratores adsunt;

Neque desunt ex nostris, qui se frequenter ad domos infirmorum hospitales conferant, ut operâ suâ aegrotantes iuvent;

Domi vero, cum quis nostrum aegrotaverit, omnes frequentes adsunt, subveniunt, consolantur, inserviunt, confirmant quam diligentissime;

Cum autem morti proximus quis fuerit, signo dato, conveniunt omnes, tam sacerdotes quam ceteri, ut divinam morienti misericordiam unanimes² exposcant;

Si quando alterum quis verbo offenderit, vespere inter coenandum, re dubiâ iam explicatâ, flexis in medio triclinio genibus, faciens se reum, veniam ab illo petit, quem offenderit: is vero assurgens, idemque faciens, culpam in se saltem convertit, quod occasionem dederit: iniuriosus

¹ Haec verba et repetenda in edd. pr. desunt (R. T.).

² Edit. pr. habet unanimiter (R. T.).

autem meritâ afficitur a praeposito poenâ, aliquando levi, aliquando nullâ.

Poenae autem, quae culpis in Congregatione bis in mense accusatis imponi solent, sunt huius fere generis: trium priorum sacerdotum aut novissimorum pedes in mensâ deosculari: psalmum, cuius initium *De profundis*, submissâ voce, extensis brachiis, vel psalmum *Miserere*, coniunctis manibus, medio in triclinio recitare: in novissimo mensae loco recumbere: humi sedendo cibum capere: auxiliares preces ab ingredientibus triclinium flexis genibus flagitare, vel easdem petere ad delenda ante obitum poenitendo peccata: ante mensae accubitum aliquid a singulis recumbentibus elemosynae nomine petere: secundae mensae ministrare, vel in eâ lectoris officio fungi: sacram beatæ Mariæ Virginis coronam pro summo Pontifice, aut pro beneficis¹ in Congregationem nostram, aut pro mortuis nostris recitare: infirmos, qui sunt in domibus hospitalibus, invisere; et aliae his persimiles.

CAP. X.

De triclinio et communi mensâ.

Assumenda tandem est tractatio mensae ad pium in triclinio convictum instructae, ubi singulis nostrum idem genus, eadem portio cibi potionisque suppetit. Legitur ipsa italice quandoque inter coenandum, arbitrato praepositi vel ministri, hoc fere scripta exemplo:

Cum primum prandii aut coenae datum fuerit signum, unusquisque nostrum, in² omni prorsus opere ac negotio cessans, ad triclinium se confert. Inter eundem silentium facit etiam dum a mensâ ad locum pervenerit, in quem homines nostri ad animum recreandum convenire debent.

In ipso primum ingressu capite incli-

¹ Perperam edit. Main. et Cherub. legunt beneficis pro beneficiis (R. T.).

² Legendum potius videretur ab (R. T.).

nato veneratur imaginem sacram e conspectu propositam; deinde, consueto reverentiae signo salutans alios, modestus¹ ac silens prope mensam ut² suo stat quisque loco, nec epulas appositae nec alios ingredienti curiose circumspicit.

Praepositus, vel qui eius absentis locum obtinet, postquam tantisper expectaverit dum ex cubiculis convenire huc omnes potuerint, clare ac distincte ex praescripto S. R. E. mensae benedicit, et in primo loco ipse praepositus assidet, deinde alii, ut quotusquisque solet in Congregatione praecedere. Si quis vero tardius³, lectione tamen latinâ nondum absolutâ, advenerit, stans prope ianuam orat paulisper tacitus, et praeposito⁴ reverentiam exhibens, proxime post alios omnes assidet. Praeposito enim absentis, reverentiae et obsequii causâ, non autem aliis proprius relinquitur in mensâ locus. Post latinam tamen mensae lectionem non ingreditur, donec ad mensam iterum instructam consueto signo convocetur, ut ad benedictionem et gratiarum actiones omnes conveniant. Excipiuntur tamen confessarii, quibus permissum est, festis diebus, etiam absolutâ mensae lectione ad prandium venire. Mensae initio, donec praepositus ad cibum capiendum se expediat (antequam enim incipiat duos ad summum versus lectionis attendit), nemo quicquam attingit in mensâ. Cavent etiam, ne strepitus a principio nimis audiatur.

Singuli ex nostris iis contenti erunt, quae ipsis apponuntur in mensâ, nihil praeterea exposcentes, vel per se ipsi deferentes, nisi praepositi vel ministri fruuntur licentiâ, qui et promptiores largientur et providebunt, quae opus esse et expedire unicuique iudicaverint. Si earum rerum, quae in mensam inferri solent et apponi,

¹ Male edit. Main. legit modestus (R. T.).

² Videretur et potius quam ut legendum (R. T.).

³ Aliae edit. legunt tardior (R. T.).

⁴ Perperam edit. Main. legit praepositus (R. T.).

aliquid cuiquam deerit, ipse quidem per se a ministris exiget, eius tamen curae potius erit, qui propior¹ considerat.

Fit in mensâ silentium semper, modo non incurrat exceptio. Fit enim loquendi potestas proponenti vel respondentibus ad rem dubiam explicandam; praeterea denunciante post coenam nostrorum precibus commendandos; praeposito demum vel ministro, cum quid occurrit, quod lectori committi non potuerit, nec differri debeat: alioquin silentii lex, qua etiam praepositus astringitur, est observanda.

Nemo in mensâ litteras legat, nec ianitor eas deferat, vel alicui quicquam denunciet comedentium. Quod si qua imminens urgeat necessitas, negotium cum praeposito, aut cum eo qui in illius locum succedit, collatum prius, exequitur ex consensu. Id ipsum servet, donec ex triclinio eo perventum fuerit, quo, animi causâ, nostri omnes conveniunt.

Post epulas, ablatâ mensâ, singuli, surgente praeposito, surgunt, et egressi ita stant prope mensam, ut, si commode id fieri possit, qui sedentes extremos occupabant locos, stantes occupent medios, et qui sedebant mediâ, stent extremi, singuli recto consistentes ordine. Praepositus solus dignitatis causâ paululum a ceteris disiungitur. Hic igitur situs et ordo, quo Deo optimo maximo gratiae referentur. Quibus peractis, egrediantur bini ex triclinio, ut, qui in mensâ primus post praepositum sedebat, ipsi egredienti se adiungat, ac ceteri deinceps eodem ordine.

Nemo in triclinio, vel in proximo vestibulo ubi solum ad abluendas manus licet consistere, aliquam praeterea moram faciat.

CAP. XI.

Lector et lectio mensae.

Non solum corpori, sed etiam menti proprius suppeditari debet in mensâ cibus.

¹ Male Main. et Cherub. legg. propior (R. T.).

Sacra igitur ante alios libros leguntur¹ Biblia; deinde pia quaecumque commentaria vel monumenta²; postremo, superioris arbitrio, liber alius, in quo vel probatae sanctorum historiae, vel salutaria documenta italice habeantur. Lector autem, ante prandium vel coenam, in suggesto³ se librosque parat ad legendum, stat nudato capite dum preces adhibentur ad mensam, et ubi versum illum protulerit *Iube, domne, benedicere*, expectaveritque donec omnes conederint, ipse etiam sedens, tecto ac recto capite, clara voce, distincte atque explicate legit. Lectione iam in suas partes sapienter distributa, ab ultima non cessat, nisi iussus a praeposito, nec is iubet, nisi ultra dimidium prandium vel coenam. Quod superest in mensa temporis, in quaestione, ut moris est, ponenda ac responsionibus declaranda traducitur. Lectoris erit non modo in mensa; quos diximus, legere libros, sed ad rem dubiam ponendam invitare; singulis item hebdomadis semel, ut minimum, eorum, qui benefici fuerint in nostros, scripta nomina recitare; quaecumque tandem verbis aut scriptis a praeposito seu ministro iussus fuerit, referre. Nihil enim praeterea legere aut nunciare debet, quam quod sibi fuerit ab ipsis impositum. Correctus lector verba correctoris eodem syllabarum sono, quo ille pronunciavit, repetat: corrector autem ad hoc electus vocabulum solum, in quo erratum est, corrigere modeste, nec alia verba interponere, curet.

Legendi finem lector faciet, cum praepositum audierit verba illa pronunciantem *Et reliqua*. Tunc ille prolato versu *Tu autem Domine miserere nobis*, et sacerdote clara voce admonito, cui sit res dubia ex ordine proponenda, descen-

¹ Edit. Main. habet legitur (R. T.).

² Perperam edit. Main. habet commentaria vel commentata (R. T.).

³ De hac voce vide Ducange (R. T.).

dit, et exhibitam praeposito reverentiam assidet in mensa, ut comedat.

CAP. XII.

Res dubiae in mensa proponendae.

Post lectionem continuo unus aliquis ex sacerdotibus (id enim ipsi singuli, quorum est expletum in Congregatione triennium, praestare solent) singulis diebus mane et vespere ex litteris sacris et morali disciplina, vel ex praeceptis optima mentis et conscientiae, aliquid proponit, quod possit in dubium vel controversiam venire: cavet tamen, ne quid arduum, obscurum, aut nimis exquisitum ponat, quo minus valeant singuli respondere. Si quando tamen aliquis non aliud responderit, quam se aliorum communi iudicio stare, datur id modestiae potius, quam inscitiae. Is autem, cui muneris eiusmodi dies obvenerit, etiamsi lector, ut moris est, non commonefecerit¹, per se proponit; si quis tamen externorum ad mensam vocatus adsit, non nisi iubente praeposito, vel alio in eius locum constituto; neque enim tunc lector, ut alias, ipsum praemonere debet. Absenti is ad proponendum succedit, qui proximus post illum in mensa sedere consuevit. Si quis etiam tardior ad proponendum videatur, quod oblivione vel negligentia accesserit imparatus, praepositi est exposcere altiori voce, aut vicinioris convivae submissa commonefacere². Duae³ quaestiones esse solent, quae dubitationem habentes ponuntur in mensa; explicant⁴ alterutram singuli; solus qui proponit, ut omnem dubitationem ultimus tollat, praemeditatus ad utramque respondet. Respondentium

¹ Edit. Main. legit non commune fecerit (R. T.).

² Iterum edit. Main. habet commune facere (R. T.).

³ Aliae edit. addunt quidem (R. T.).

⁴ Perperam edit. Main. legit in mensa explicata (R. T.).

is primus esse debet, qui proponenti proximum inferiorem locum in mensa tenet; deinde alii sacerdotes expleti in Congregatione triennii eodem ordine. A responsis, quae debent esse quam brevissima, recedat omnis apparatus et ostentatio. Proponitur enim explicandum quod dubium est omnium nomine, ut quisque, quasi discipulus a praeposito interrogatus, respondeat, etiam is qui proposuit.

Appendix.

De ipsis tamen constitutionibus haec habentur:

Si quid ambiguum fuerit in nostris constitutionibus, praepositus et deputati declarabunt; nullo tamen modo possint eas immutare, derogare, aut aliquam ex parte innovare, vel nova condere.

Appendix primi capituli consulto seposita.

In Oratorio nostro ad vespereum quotidie, dato signo, lampade ac luminibus accensis, horologio item arenario super altare posito, ante sacram beatae Virginis Mariae imaginem, a solemnibus Christi Domini Resurrectionis die usque ad kalendas novembris¹ hora diei² vigesimaquarta, ex kalendis autem novembris³ ad sanctum Pascha prima noctis orationi praefinita est; festis vero diebus⁴ etiam secunda habetur enim sermo, fitque concentus musicus.

Est autem orandi ritus, ut, ubi⁵ dimidiam horam taciti in oratione, ut dicitur, mentali traduxerint, accensis ab aedituo

¹ Haec ad marg. edit. Main. notat septembris, et ita legunt edit. pr. (R. T.).

² Perperam edit. Main. et Cherub. habet die (R. T.).

³ Iterum ad marg. edit. Main. notat septembris, et sic legunt edit. pr. (R. T.).

⁴ Ad marg. in Bullario legitur a kalendis novembris, et sic reapse est in textu edit. pr. (R. T.).

⁵ Perperam Main. et Cherub. legunt ibi (R. T.).

reliquis in altari luminibus, et signo dato, sacerdos, ad quem per hebdomadam pertinet, litanias incipiat et preces consequentes, alternis etiam multitudinis congregatae vocibus recitandas, sibi solas reservans orationes. Cum vero ad pacis orationem pervenerit, cuius est initium, *Deus, a quo sancta desideria*, etc., duo confestim ex Oratorii fratribus vel ministris sacras clementissimi Iesu ex altari sumentes imagunculas, sacerdoti primum genuflexo osculandas praebent. Exosculanti autem dicentique hinc atque inde *Pax tecum*, inclinato ipsi capite respondent *Et cum spiritu tuo*. Deinde singulis, qui sunt in Oratorio, cum salutatione qua sacerdos usus est, eas ad osculum sanctum offerunt. Ceteris interim orationibus absolutis, petit ab omnibus clara voce, ut a Deo iugem in eius cultu et servitute perseverantiam precantur, quinquies secreto orationem dominicam et angelicam salutationem recitantes: dicit enim, *Petamus, quaeso, nobis in divinis perseverantiam, recitantes*, etc. His adhibitis precibus, petit iterum, ut pro summo Pontifice, cardinalibus, aliisque sacerdotum primariis, pro christianorum principum concordia, fidei propagatione et haeresum extirpatione, atque improborum hominum obtinenda conversione utramque bis repetant. Tum inde semel pro fratribus Oratorii vita defunctis, precantes illis requiem sempiternam. Postea, versu illo prolato *Dominus det nobis suam pacem*, antiphonam beatae Mariae pronunciat, vel *Salve regina*, vel aliam temporis magis congruentem. Tandem, qui pacis osculo per sacras imagines primum alios, deinde se ipsos invicem salutarunt, quaecumque acceperint eo tempore orationibus commendanda, referunt sacerdoti, qui omnes adhuc obsecrat, ut velit pro eiusmodi rebus orationem dominicam et angelicam salutationem semel repetere,

et sanctissimum Iesu nomen quinquies invocare. Et prece completâ, cum ipse versum pronunciaverit *Divinum auxilium maneat semper nobiscum*, et ad osculum usque terrae sese omnes inclinauerint, Oratorium dimittitur.

Hic perpetuus est orationis usus, exceptis secundâ, quartâ et sextâ feriis, totâ praeterea maiori hebdomadâ. His enim diebus, ob memoriam flagellorum quibus innocens pro nobis Christus Dominus caesus fuit, se omnes in Oratorio flagellis caedunt. Est autem consuetudinis et instituti (nisi huiusmodi dies festi sint, aut hebdomadae Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi), ut post horae dimidiae tacitam orationem, quam mentalem appellant, statim aliqui ex Oratorii custodibus vel curatoribus, flagella ex funiculis crebris contexta nodis distribuentes, missis foras (si qui sint) pueris, ianuis, fenestrisque diligenter clausis, lucernulâ tantum accensâ, quae sit intra eius artificii lanternam super altare tunc positam, ut tantum inde Christi cruci affixi nitida, nihil tamen fulgoris emittens, appareat imago, ceteris extinctis luminaribus, tenebras obducant. Tunc sacerdos clarâ, lugubrique voce pronunciat versum *Iube Domine benedicere*.

« Passio Domini nostri sit semper in cordibus nostris.

« Recordemini, fratres charissimi, quod Dominus noster Iesus Christus fuit pro nobis venditus, osculo traditus, ad Annam primum, deinde ad Caiphâ pontificem ductus, et postremo in praetorium ad Pilatum, ubi fuit ad columnam ligatus et flagellatus, spineâ coronâ coronatus, ac veste purpureâ circumdatus, alapis percussus, atque consputus, et Iudaeis traditus ut crucifigerent, ad Calvariae locum deductus et crucifixus, et cum eo crucifixi sunt latrones duo, unus a dextris et alter a sinistris: et cum dixisset

Sitio, porrexerunt ei acetum, quod cum accepisset, dixit *Consummatum est*, et inclinato capite emisit spiritum (*Hic singuli sibi pectus pugno tundunt*); deinde unus militum lanceâ latus eius aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua, et de cruce depositus, fuit in monumento novo sepultus, tertiâ autem die resurrexit a mortuis. *Tu autem Domine miserere nobis. R. Deo gratias.* Sequitur:

Servite Domino in timore, et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam, etc.

Ad haec verba arreptis funiculis nudatum corpus tamdiu verberant, donec psalmi L, nempe *Miserere*, cum versu *Gloria Patri*, etc., et psalmi CXXIX, cuius initium *De profundis*, in cuius fine dicunt *Requiem aeternam*, etc., versus alterni devotè pronuncientur: insuper orationes *Fidelium Deus omnium conditor et redemptor*, et *Deus qui culpa offenderis*, etc.; ad cuius finem fit, signo dato, flagellorum finis. Sacerdos autem ad orationem dominicam et ad salutationem angelicam quinquies repetendam hortatur, deinde bis pro Pontifice, etc. et semel pro fidelibus defunctis, etc., ad eundem plane modum quo aliis diebus orare solent in quibus abstinent a verberibus. Hoc interim spatio singuli in tenebris et silentio suis se vestibibus induunt. Post haec cantici Simeonis, videlicet, *Nunc dimittis servum tuum Domine*, etc. versus alternos recitant. Parat interim se custos, ut cum illa verba audierit *Lumen ad revelationem gentium*, etc., lanternam aperiens, lumina rursus accendat. Sequitur sacerdos orans, *Da pacem Domine*, etc., et oratione illâ absolutâ, *Deus, a quo sancta desideria*, etc. offeruntur ad pacis osculum imagines sacrae eodem penitus ritu, quo aliis feriis. Additis interim orationibus aliis consequentibus, subdit orans *Dominus det nobis suam pacem*, respon-

dent *Vitam aeternam, amen*. Postremo sanctam Virginem Deiparam salutant antiphonâ consuetâ, ut anni tempus apte congruenterque postulat, itemque cetera, ut in aliis feriis, in quibus nullus est flagellorum usus.

CAP. XIII.

Exercitationes, in quibus versari solent dominicis diebus.

Ædituus, vel quivis alius custos, matutinis diebus dominicis fores oratorii mane aperit. Lector succedit ad lectitandum librum optimi cuiuspiam argumenti, ac salutaris tractationis, donec, frequentiori concursu facto, praefectus vel adiutor flexis genibus ad pie meditandum aliquid proponit: postea litanias ac ceteras orationes prosequitur, sicut vesperi moris est quotidie facere. His absolutis, unus aliquis sacerdotum, qui ad audiendas confessiones non sunt deputati, ex evangelio sermonem habens ad diem recurrente, simplici stylo, ad peccata cavenda, ad optimos mores retinendos, ad omnem denique conservandam pietatem, horâ non amplius dimidiâ, adhortari solet auditores. Sermone habito, et oratione dominicâ, angelicâque salutatione repetitâ, interrogat praefectus, adsit ne aliquis, qui noverit quempiam ex fratribus aegrotare, ut statim ad hoc munus delectos, vel quos maluerit, mittat, qui languentem visitent, consolentur, moerore vel inopiâ sublevent, ad peccatorum confessionem, atque ad dolorem patienter placideque ferendum hortentur. Infirmi fratris nomen et habitatio scribitur in tabellâ, ne visitationis et orationis praetermittatur officium. Septem deinceps ex fratribus ad septem Urbis ecclesias, religione et sacris Pontificum indulgentiis toto orbe celebres, ac tres ad tria publica infirmorum hospitia mittuntur, ut quisque suam, quae sortito obtigerit, vel ecclesiam vel domum hospi-

talem semel infra hebdomadam visitet. Festis enim diebus ad haec pietatis officia fere omnes commeant. In his autem exercitationibus impendunt fere horam cum dimidiâ. Die autem dominicâ, quaecumque ultima mensis erit, praemonentur, ut ad syntaxim se praeparent, ad eucharistiam scilicet sumendam. Hoc sacramento primâ quavis die mensis dominicâ se communiunt; et a prandio in oratorio vel in schedulis compendiarie quaedam documenta scripta, vel sanctorum imagines chartaceae distribuuntur, ut suam quisque accipiat, et, quid per sanctum, cuius imago sibi obtigit, a Domino petere debeat, subscriptum in illâ cognoscat.

CAP. XIV.

Aliae a prandio exercitationes tam in dominicis quam in aliis festis diebus.

Post officium vespertinum festis quibusque diebus in ecclesiâ nostrâ decantatum et sermonem habitum, statim ex presbyteris nostris ac laicis, cum externis Oratorii fratribus, aliisque plurimis ad suburbanum peculiarem locum frequentes conveniunt, ubi super herbam considentes, primum, qui musici sunt, pium aliquod sacrumve carmen concinunt, deinde quispiam sermonem non minus pietate quam elegantia ornatum, ab Oratorii praefecto in scriptis traditum, recitat memoriter. Quo habito rursus concinunt. Surgit post haec Oratorii praefectus, vel alius cui sit a patribus demandatum, qui, aliquod² ad pie christianaeque vivendum quam brevissime proponens argumentum, alterum ad dicendum invitat, ac deinceps tertium, immo, si tempus id postulet, etiam quartum: qui omnes ad rem propositam pari brevitate ac pietate, ad suam et auditorum utilitatem, sermocinantur. Cum fue-

¹ Praep. in ex edit. pr. addimus (n. r.).

² Edit. Main. habet aliquot (n. r.).

rit dicendi finis, hymnus concinitur, ac demum omnes ad propria, vel ad Oratorium revertuntur. Dum vero per aestivi caloris molestias ad huiusmodi loca non licet exire, in aliquod templum ad eas exercitationes se se conferunt. At hyeme, ex kalendis novembris usque ad sanctum Pascha, festis diebus vesperi ad salutationis angelicae signum in Oratorium itur. Durat dimidiam horam mentalis oratio. Litaniae recitantur, vel a musicis concinuntur. Oratio dominica, angelicaque saluatio ad solitum numerum¹ repetuntur. Antiphona sanctae Mariae Virginis, pro temporis opportunitate mutata, canitur, pium aliquod canticum musicis legibus concinitur. Sacerdos ex nostris, quotusquisque est in serie sermocinantium, Dei verbum adstanti populo, qua potest utilitate ac facilitate, per dimidiae horae spatium ministrat; rursus concentus efficitur. Ter prece consuetâ oratur Deus, Virgoque Deipara salutatur, ac coetus dimittitur.

CAP. XV.

Externorum in Oratorio munera.

Ex externis Oratorii fratribus eligitur a praefecto in primis rector, qui aliorum officii praesit. Aeditui vel custodes duo aut quatuor, qui Oratorium scopis verrant, lampades et candelas accendant, flagellorum, horologii et altaris ornandi curam gerant. Duo item vel quatuor aegrotantium curatores, qui infirmos fratres visitent. Aliqui etiam eliguntur, qui oblatam sponte pecuniam, vel aegrotantium fratrum, vel domorum hospitalium, vel demum Oratorii commodo, sincere ac diligenter attribuant; nec omnino accipiant, nisi quam sciunt, sponte oblatam, ut illud

¹ Haec in edit. Main. et Cherub. est signum² notae marginalis quae deest; in utrâque edit. pr. haec in textu parenthetice inserta leguntur: (cum fit concentus musicus, trina est haec repetitio) (R. T.).

Apostoli dictum re verâ servetur *Non vestra, sed vos*. A secretis etiam aliquis deligitur, qui in libro, quaecumque tractantur, notat. Praeterea lector, qui pias lectiones diebus festis praemittit orationi. Ad infirmos item, qui sunt in valetudinariis, quolibet festo die perferunt corporis refectioni utilia, medico probata.

Expensarum autem rectori et Oratorii praefecto singulis mensibus, immo quoties eis libuerit, rationes ex praescripto referant. Nihil enim iuris, aut potestatis est hominibus exteris et laicis in Oratorii rebus, praeter administrationem a praefecto Oratorii traditam.

CAP. XVI.

Horum electionis ordo.

Quarto quoque mensi eliguntur exteri fratres ad eiusmodi munera, hoc plane modo: Oratione dominicâ et salutatione angelicâ recitatis, his praefectus solet precibus divinum auxilium invocare, videlicet: *Veni, creator¹ Spiritus, reple, etc.* Respondetur, *Et tui amoris, etc.* Versic. *Emitte spiritum tuum et creabuntur.* Respondetur, *Et renovabis faciem terrae.* Oratio, *Deus, qui corda fidelium, etc.* *Actiones nostras, etc.* Declaratis et publicatis², recitatur hymnus *Te Deum, etc.*, antiphona beatæ Mariae, oratio *Gratiam tuam, etc.*, antiphona *Da pacem, etc.*, oratio *Deus, a quo sancta desideria, etc.*, item oratio dominicae eo tempore recurrentis, vel sancti cuius festum celebrari contingat. Electis pia aliqua documenta aut observationes brevissime leguntur.

CAP. XVII.

Admonitio.

Cum sit Congregationi nostrae liberum, omnes graviter delinquentes, vel statum

¹ Sic omnes edit.; sed forsân legendum sancte (R. T.).

² Subintellige *is qui electi fuerint* (R. T.).

eius perturbantes, de convictu et familiâ suorum dimovere ac depellere; cum satis item persuasum sit vix quemquam suae negligentem salutis diu permansurum, ubi et progressus ad virtutes, et perfectorum pia aemulatio¹ esse debet: beatus institutor asseruit, neminem penitus has constitutiones obligare ad peccatum velle. Ipse Deus arbiter, praemia pro pietate daturus aeterna, sit suâ nobis benignitate propitius. Amen.

Hucusque Constitutiones².

Pontifex di-
ctas ordinatio-
nes approbat.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praepositus et presbyteri praedicti plurimum cupiant constitutiones et institutiones huiusmodi, pro firmiori earum subsistentiâ et inviolabili observatione, apostolicae nostrae confirmationis robore communiri; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, quatenus eorum votis in praemissis annuere, aliâque desuper opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur. Nos igitur, desiderii huiusmodi iustitiam attendentes, illosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum dumtaxat praesentium consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, constitutiones et ordinationes praedictas, sicut praefertur, examinatas et recognitas, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque omnibus et singulis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris

¹ Erronee edit. Main. legit *piam aemulationem* (R. T.).

² Haec verba nos interserimus (R. T.).

quam facti, et quosvis alios, etiam quantumvis substantiales defectus, si qui in praemissis, aut eorum aliquo, quomodolibet intervenerint, supplemus:

§ 3. Decernentes, modernos et pro tempore existentes praepositos et presbyteros dictae Congregationis ab eis, prout illae quemlibet eorum adstringunt, nullo unquam tempore resilire posse aut debere, sed ad plenariam earum¹ observationem teneri et obligatos esse, et ad id poenis in constitutionibus et ordinationibus huiusmodi contentis cogi et compelli posse;

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indulgiis et litteris apostolicis, eidem Congregationi, illiusque praeposito et presbyteris, et quibusvis aliis superioribus et personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIV februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 24 februarii 1612, pontif. an. VII

¹ Erronee edit. Main. habet *corum* (R. T.).

Illasque omni-
no servari praec-
cipit.

Contrariisque
derogat.

Congregationis
petitio pro pro-
hibitione de qua
supra.

CXIII.

Prohibet quominus domus vel Congregationes sub titulo sancti Philippi Neri erigantur sine facultate praepositi Congregationis Romanae¹.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis prohibito.

§ 1. Cum dilecti filii praepositus et presbyteri Congregationis Oratorii sanctae Mariae in Vallicella nuncupatae de Urbe (quibus pridem a sede Apostolica indultum fuit, ut pro felici regimine dictae Congregationis statuta et ordinationes ab ipsis observanda facere et condere valerent), indulto huiusmodi inhaerentes, statuta et ordinationes condiderint, quae de mandato nostro revisa, et per nos apostolicam auctoritate confirmata fuerunt; et, sicut accepimus, in diversis locis aliae Congregationes, ad instar primo dictae, erectae fuerint, quae a primo dictae Congregationis regulis declinare noscuntur;

§ 2. Nos, primo dictae Congregationis laudabile institutum in suo vigore perpetuo manere cupientes, dictorum presbyterorum supplicationibus nobis humiliter porrectis inclinati, ne de cetero quacvis congregationes, ubivis locorum institutae, constitutiones et instituta sub denominatione B. Philippi Neri, primo dictae Congregationis fundatoris, promulgare audeant, minusque in Urbe aliae domus eiusdem instituti absque praedictorum praepositi et presbyterorum licentia institui possint, sub poenis arbitrio nostro imponendis, et per contrafacientes ipso facto incurrendis, tenore praesentium prohibemus.

Contrariorum derogatio.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

¹ Hanc Constitutionem quae in edit. Main. post sequentem posita reperitur nos ad praecedentem immediate adiicimus ratione materiae (R. T.).

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die III martii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 3 martii 1612, pontif. an. VII.

CXIV.

Reformatio tribunalium Urbis, eorumque officialium¹.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

ad perpetuam rei memoriam.

Universi agri dominici curam, meritis licet imparibus, divina dispensatione gerentibus, sedulo nobis invigilandum est, ut, quae ex veteri maledicto quotidie in eo spinae innascuntur et tribuli, ministerio nostri apostolatus, quantum ex alto permittitur, extirpentur. Quod si hanc sollicitudinem omnibus mundi partibus, ex officii nostri debito, debemus, illis sane impendere praecipue tenemur, quae nostro etiam temporali regimini creditae sunt.

§ 1. Sane, cum a diversis praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus ad tribunalium almae Urbis nostrae reformationem, praesertim a felicis recordationis Paulo III et IV, Pio item IV et V, Gregorio XIII et Sixto V, multa variis temporibus provide ac salubriter constituta sint; tamen, quia successu temporis, ut humana fert conditio, complures abusus irrepperunt, idcirco, ut debitus decor ac forma, sicut iustitiae ratio et publica utilitas postulant, iisdem tribunalibus restituatur, apostolicam auctoritate providendum duximus. Negotium vero huiusmodi

Proemium.

Causae huius reformationis, et abrogationis aliarum reformationum, quae huic adversantur.

¹ Huic reformationi addidit hic Pontifex taxas notariorum eorundem tribunalium in Constitutione sequenti, et opportunas deinde edidit declarationes utriusque Constitutionis in alia Constitutione sequenti (R. T. ex Cherub.).

ut maturam deliberatione et prudentium consilio, prout rei gravitas postulabat, transigeretur, omnes pene almae Urbis nostrae praedictae magistratus, aliosque viros doctrinam et usum praestantes, simul convenire, ac rem per eos diu multumque, vocatis etiam iis quorum interesse poterat, examinari fecimus. Quod cum longo tempore, multoque studio et labore, diligenter, fideliterque perfecerint, nos, de eorundem consilio, omnes et quascumque alias praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum constitutiones super reformatione tribunalium Urbis nostrae praedictae, in iis quae praesentibus nostris adversantur, abrogantes et revocantes, in aliis vero omnibus, praesertim in iis quae in praedictis constitutionibus constituta et ordinata sunt, confirmantes et innovantes, hac nostram in perpetuum validam Constitutionem sancimus, statuimus et ordinamus, ut sequitur:

§ I.

De signaturâ gratiae et iustitiae¹.

1. In primis, quod nullus referendariorum commissionem expediat, in qua non adsit a tergo nomen procuratoris, seu impetrantis, noti saltem ipsi referendario, cuius solius citatio sufficiat in reformatione ipsius.

2. Verum ipsi procuratores, seu impetrantes, suum nomen a tergo manu propria inscribant, et, de mendacio convicti, iuxta iuris dispositionem puniantur.

3. Ubi vero in commissionibus expediendis requiritur citatio partis, una saltem citatio una die pro altera fieri debeat personaliter, aut factis diligentibus per duos cursores (ut moris est) dimissa copia.

4. Atque in ipsis citationibus apponatur

¹ Ad haec vide Constitutionem LXXII Pii IV in tom. VII, pag. 225, § 5, 6, 7, 10; et Sixti V Constitutionem CXVII, Congr. 2, in tom. VIII, pagina 988 (R. T. ex Cherubino).

semper nomen referendarii, alioquin referendarii ipsi commissionem non expediant.

5. Similiter nullus referendariorum, propositas et reiectas in signaturam iustitiae commissiones, in signaturam gratiae coram nobis proponere audeat, nisi per signaturam iustitiae ad eandem signaturam gratiae remissae fuerint, vel nisi talis sit materia, quae scientiam nostram requirat, et tunc praehabita semper licentia nostra et successorum nostrorum Romanorum Pontificum, vel saltem cardinalis praefecti pro tempore signaturae gratiae, qui parte audita deliberare poterit an causa proponenda sit.

6. Nec in antiquis et arduis materiis, in quibus plures hinc inde expeditae fuerint commissiones, et in avocatoriis a prioribus iudicibus, et quovis modo praedicialibus, referendarii manum apponant, nisi prius citata coram eis parte interesse habente.

7. Et cum agitur de revocatione aut moderatione alicuius praesertae, similiter manum non apponant, nisi in praesertae appositum sit nomen referendarii, qui illi manum apposuit, ut rationem reddere et eam iustificare possit.

8. Nec etiam reformatio sive moderatio eiusdem praesertae a praefecto signaturae iustitiae (nisi nomen referendarii, ut praemittitur, in ipsa praesertae appositum fuerit) aliquo modo signetur.

9. In commissionibus appellationum ab interlocutoriis manus non apponatur, nisi expresso relevanti gravamine; neque in commissionibus appellationum a definitiva cum clausula, aut viam definitivae habente, nisi res adeo exprimat, ut videat referendarius, an tale sit gravamen, quod per definitivam reparari non possit; et, si in commissione apposita fuerit clausula, *Cum toto negotio principali*, tunc addatur, *iustificato tamen dicto gravamine*. Et idem servetur, quando est apposita clau-